

Rapport 2007:6

Arkeologisk undersökning

Kungsbro Motor

Vapengrav i tre nivåer

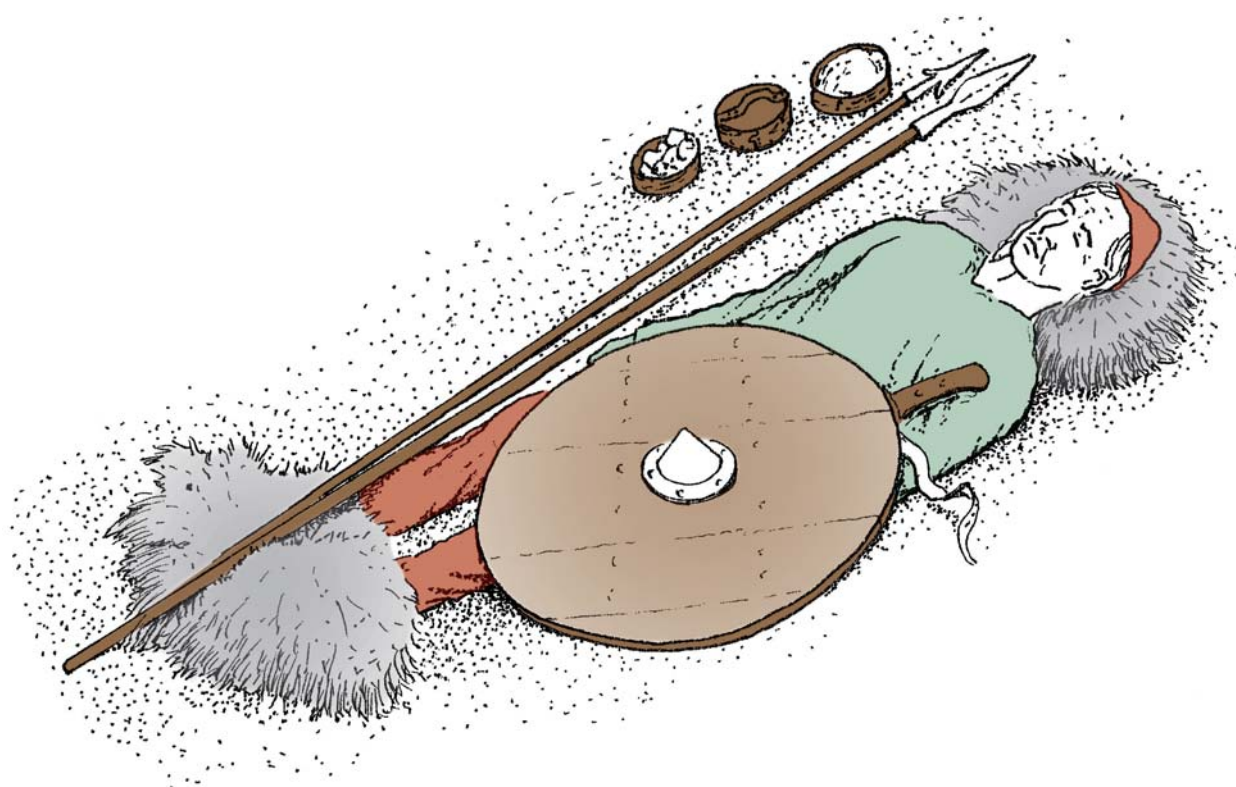
RAÄ 197

Vreta klostrets socken

Linköpings kommun

Östergötlands län

Olle Hörfors

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM
KULTURMILJÖAVDELNINGEN

Kungsbro Motor

Vapengrav i tre nivåer

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Metod	4
Vapengraven	7
Undersökningen 2002.	7
Nivå 1 Stenpackning, skelettgrav	7
Nivå 2 Kalkstenskista	8
Nivå 3 Vapengrav	9
Undersökningen 2003.	9
Nivå 3:1 Vapengravens översta nivå.	10
Nivå 3:2 Vapengravens övre skelettnivå.	11
Nivå 3:3 Vapengravens undre skelettnivå.	13
Observationer vid upptagandet av fyndet.	13
Fynd	14
Metaller	14
Svärd.	15
Sköldbuckla.	16
Sköldhandtag	17
Kastspjutspets.	18
Lansspets	19
Trä.	20
Svepaskar	20
Fyndkombinationen	20
Gravskicket.	22
Tolkning av fyndkontexten	22
Källor	25
Tekniska uppgifter.	26
Appendix 1. Osteologisk rapport	27
Bilaga 1. Fyndlista	32

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

Box232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

Vid Kungsbro gård har arkeologiska forskningsgrävningar i samarbete mellan Östergötlands länsmuseum och den arkeologiska föreningen Grävlingen pågått sedan 1991. Resultaten har genomgående varit mycket goda. Bland annat har rester efter den medeltida biskopsborgen grävts fram invid dagens bostadshus.

Mitt emot Kungsbro gård, där de medeltida undersökningarna gjorts, har lagskyddade lämningar som gravar, bostäder och odlingsspår från stenålder till nyare tid undersökts sedan 1996.

Vid undersökningarna 2002 gjordes ett sensationellt fynd, en fullständigt utrustad vapengrav daterad till tiden kring Kristi födelse. Mycket arbete hade lagts ned på att skydda graven mot plundrare:

- Överst låg en stensättning med tydliga spår av plundring. Enstaka ben av människa låg strödda i röset, utan meningsfull ordning och en rejäl plundringsgrop fanns midskepps. I ljuset av vad som senare framkom torde denna plundring vara förfalskad av gravens anläggare.
- Under ett lager ren sjösand framkom en kista av kalkstenshällar med en botten av samma material. Graven var tom och innehöll enbart ren sand. Även denna nivå var alltså anlagd för att förbrylla eventuella plundrare.
- Vid en sondering under stenkistan framkom under ytterligare 30 cm sand en sköldbuckla. Då fyndet preparerades fram syntes att skölden legat på vänster höft och att det längs kroppen låg ett minst 60 cm långt järnföremål. Med stor sannolikhet ett svärd.

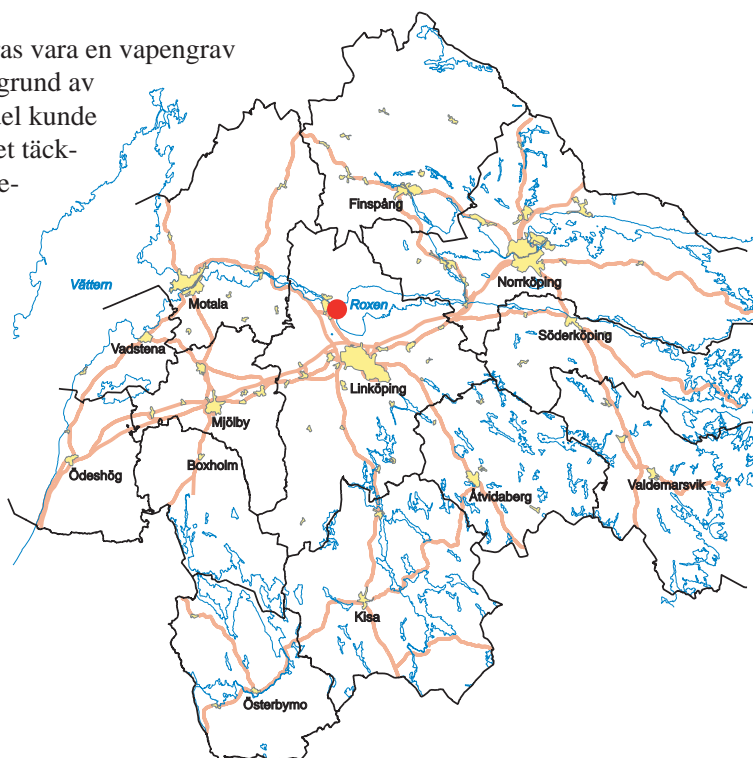
Graven kunde alltså konstateras vara en vapengrav från järnålderns äldre del. På grund av tidsbrist och ekonomiska medel kunde fyndet inte slutundersökas. Det täcktes över och markägaren parkerade en stor jordbruksmaskin över fyndplatsen. Arbetet med att frilägga graven inleddes i september

2003 sedan fondmedel från Samfonden tillskjutits av Östergötlands länsmuseum. Graven med dess innehåll preparerades fram i fält av länsmuseets arkeologer under ledning av Olle Hörfors. Skelettmaterialet och föremålen togs sedan upp som preparat i fält av osteologen Berit Sigvallius och metallkonserverna Åsa Norlander och Sophie Nyström.

Skelettet var relativt dåligt bevarat. Det bestod huvudsakligen av kraniet, de långa rörbenen på underkroppen och ett överarmsben på höger sida. Ledändarna var upplösta vilket försvårade tolkningen. Skelettet har tillhört en äldre man. Kroppslängden var kring 1,60 m. Att den uppmätta kroppslängden blev så kort beror på att kroppen legat med huvudet högre i en "halvsittande" ställning och att det enda sättet att mäta längden var att mäta den plats den tog i graven. Vapnen bestod av fem föremål. Ett 60 cm långt eneggat svärd som legat i en träskida av vilken rester fanns bevarade, ett spjut, en lans, en sköldbuckla och ett sköldhandtag. Svärdet låg längs med vänster överarm och sköldbucklan över vänster höft, helt över sköldhandtaget och delvis över svärdets nedre del. De övriga vapnen var ett kastspjut och en stötlans, vilka placerats tillsammans till höger om kroppen.

Till fynden hör också hartstättningarna till tre svespaskar, vilka placerats på rad till höger om höger arm.

Olle Hörfors
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 085 76 med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Vapengraven upptäcktes år 2002 i samband med det årets forskningsundersökning på fornlämning RAÄ 197, kallad Kungsbro Motor efter den f d arbetarbo-
staden tillika f d Kungsbro motorklubbs klubblokal.

Forskningsgrävningen vid Kungsbro gård har pågått sedan 1990 och är ett samarbete mellan Östergötlands länsmuseum, den arkeologiska föreningen Grävlingen och Studieförbundet i Linköping.

Åren 1990-96 var undersökningen koncentrerad till de medeltida lämningar som finns kring huvudbyggnaden och dess gårdsplan. Här undersöktes via provschakt omfattande lämningar av den medeltida befästa huvudgården Kungsbro, inklusive dess befästningar.

Metod

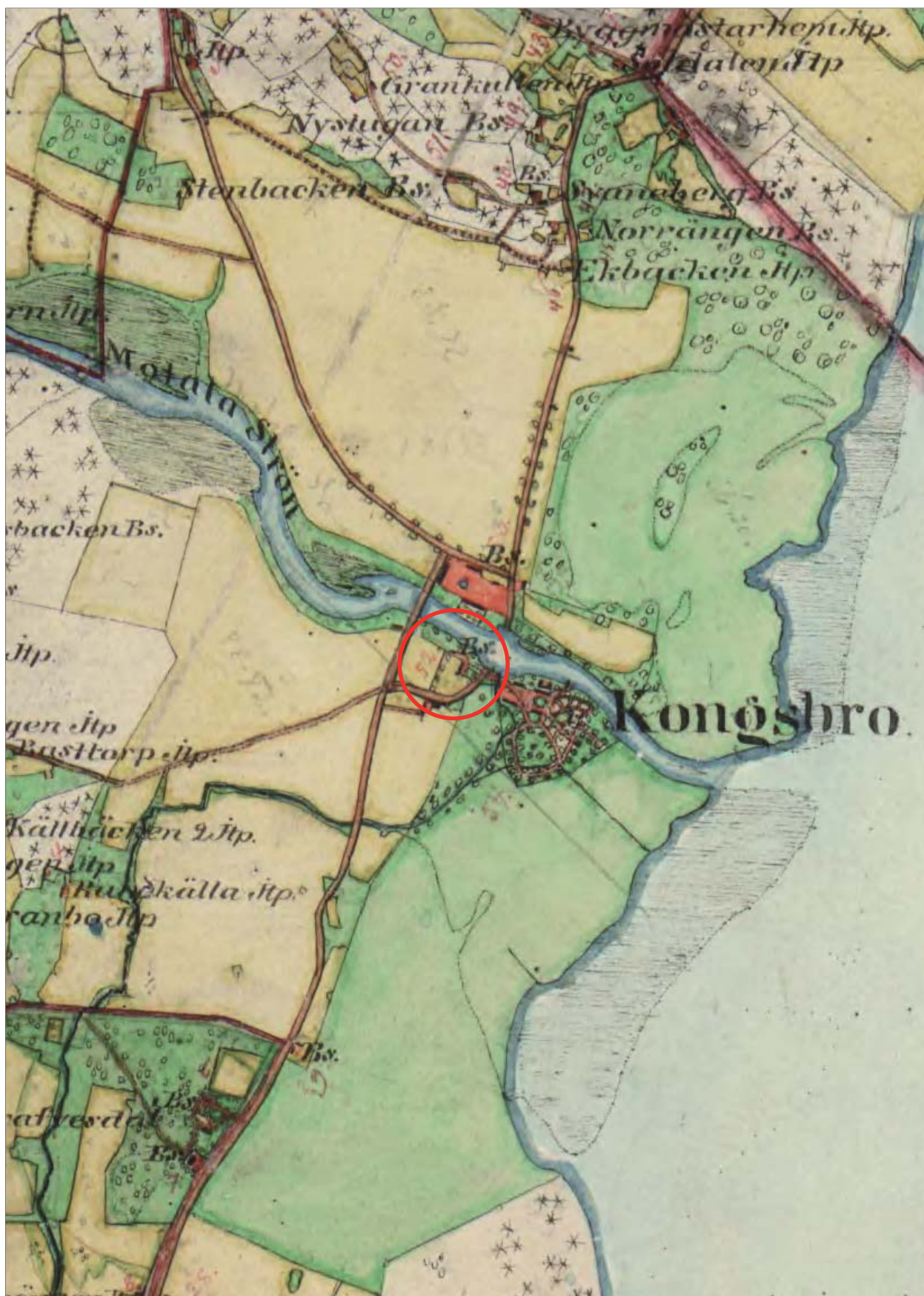
För avbaning av schakten användes en grävmaskin som tillhandahölls av markägaren. Denne svarade också för återställning av marken efter undersökningarna med samma maskin. Allt rensnings- och nedgrävningsarbete utfördes av föreningen Grävlingens medlemmar och gjordes för hand med hjälp av hacka, spade, skärslev och pensel. Vid de två tillfällen då skelett framkom togs hjälp av osteolog Berit Sigvalius från Riksantikvarieämbetet. Vapenfynden togs om hand i fält av konservatorerna Åsa Norlander och Sophie Nyström. De framkomna anläggningarna inmättes och dokumenterades i plan i skala 1:50 och i förekommande fall i skala 1:20. Samtliga anläggningar dokumenterades också i profil i skala 1:20. Anläggningarna fotograferades fortlöpande.

Samtliga undersökningar i Kungsbro är orienterade efter ett konstruerat koordinatsystem som har sin utgångspunkt i läget för den f d arbetarbo-
staden och motorklubben norra gavel. Skälet är att alla strukturer – Motala ström, alla vägar, hus och uthus – är orienterade på samma vis medan den korrekta nord-sydlinjen ligger snett in över området. Avvikelsen i koordinatsystemet är 379° VSV och 181° ONO.

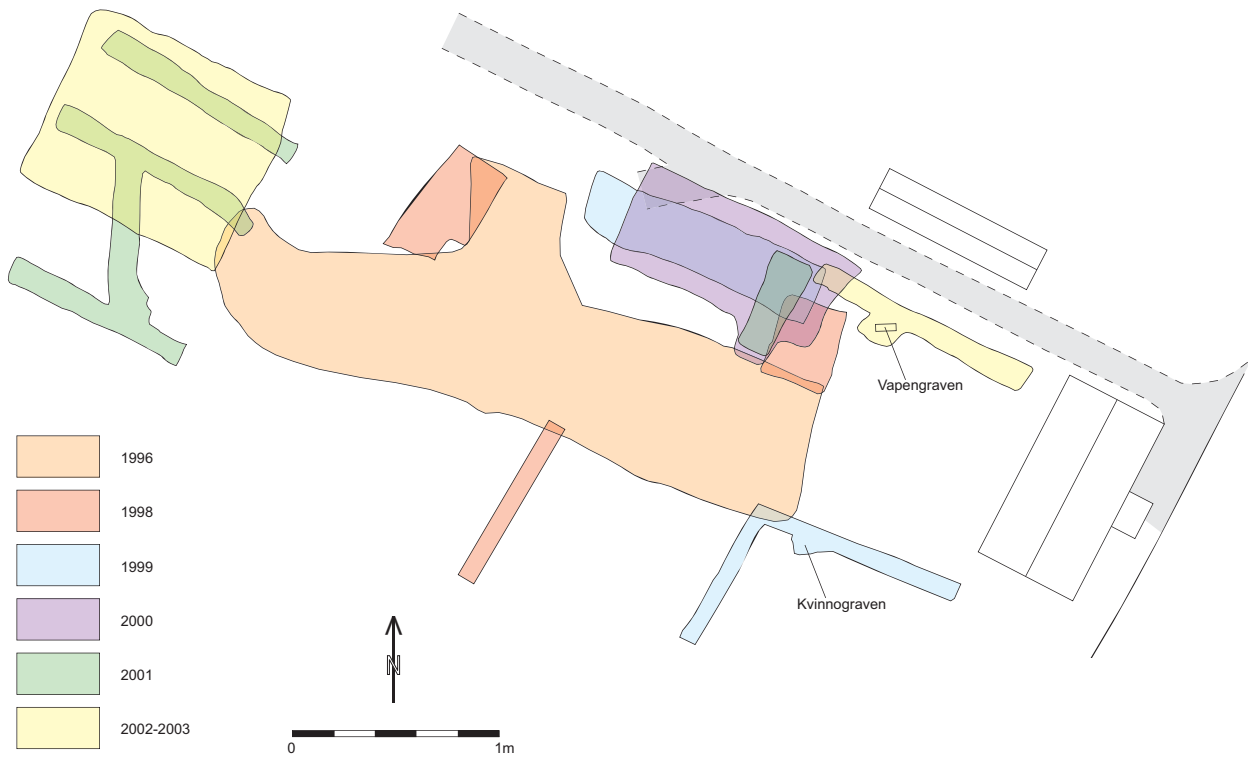
På samma sätt har ett lokalt höjdsystem med utgångspunkt i husets trappa satts till 10 m. Samtliga punkter kan anknytas till Linköpings kommuns polygonpunkt på bron över Motala ström. Höjden motsvarar 6,82 i lokal Linköpingshöjd (höjd över Roxen).

Figur 3. Dokumentationsarbete. Kerstin Åstrand och Olle Hörfors.

Figur 4. Utsnitt ur Häradskartan från 1870-talet. Huset är beläget söder om bokstaven B, väster om huvudgården. Den nuvarande vägen mellan Vreta kloster och Stjärnorp/Hällestad skär brutalt rakt igenom den gamla gårdsmiljön på bara någon enstaka meters avstånd från arbetarbostaden.

Figur 5. Vapengravens läge i förhållande till schakt, hus och vägar.

Figur 6. Den gamla arbetarbostaden och före detta Kungsbro motorklubbs klubbhus. Huset ligger mitt emot Kungsbro gårds huvudbyggnad och utgör gårdsanläggningens ena pol, där huvudbyggnaden är den andra. Vapengraven var belägen direkt bakom den före detta arbetarbostaden.

Vapengraven

Undersökningen 2002

Vapengraven påträffades 2002 i det provschakt som upptagits för att utröna hur långt ned mot den gamla motorklubben som fornlämning 197 sträckte sig. I detta syfte drogs ett 22 m långt provschakt längs med den gamla vägen ned mot motorklubbshuset och mitt för det långa uthuset. Schaktet började 25 m från motorklubbshusets nordvästra hörn och sträckte sig fram till 3 m från samma hörn. Bredden var 1,5 m. I schaktets hela längd påträffades rikligt med förhistoriska lämningar och någon avgränsning kunde inte göras. Vapengraven påträffades efter 8 m i schaktets södra kant. För att öppna upp den i sin helhet breddades schaktet 2,5 m mot söder.

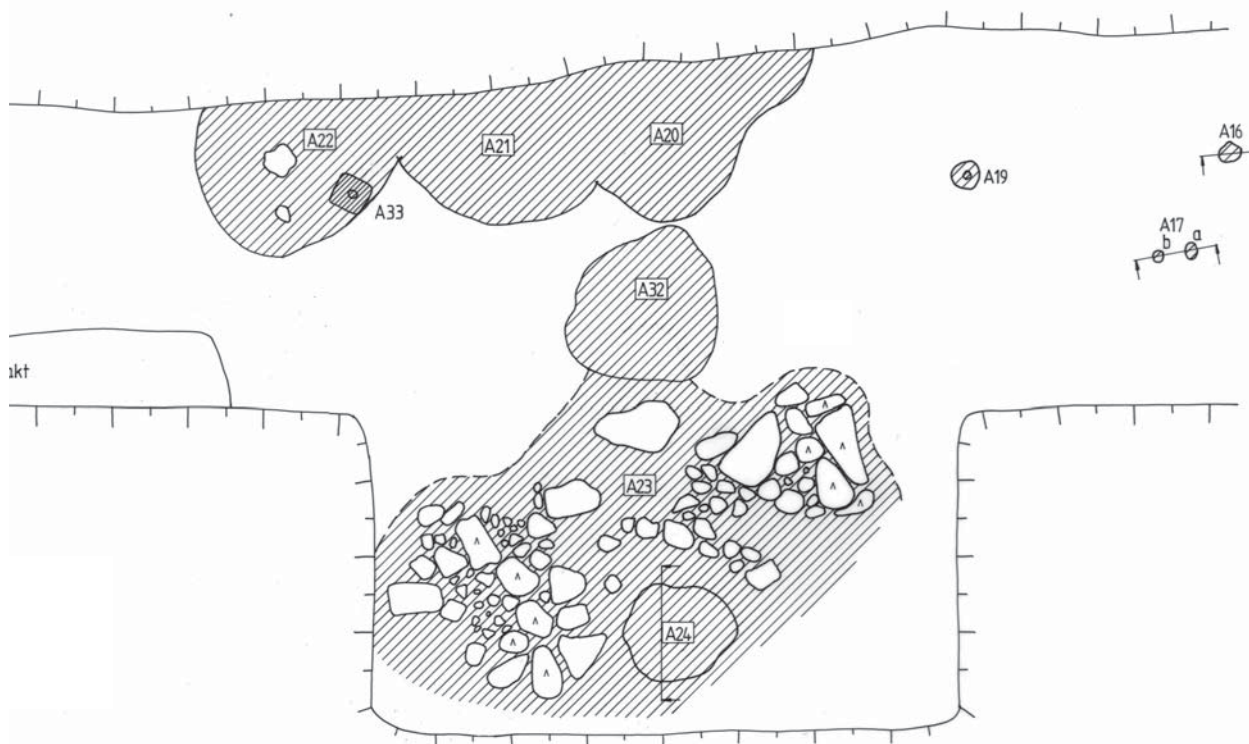
Anläggningarna nummerades i den ordning som de påträffades. Den översta nivån (stenpackningen) av vapengraven som framkom gavs anläggningsnummer A23. Flera anläggningar låg tätt inpå varandra och hade delvis stört varandra på det parti där gravens översta nivå fanns. En härdpall av medeltida typ, A24, hade byggts midskepps gravens södra utkant. Norr om anläggningen fanns ett utdraget lager mörkfärgad sand som gavs ett eget anläggningsnummer, A32.

A24 bestod av en rund utbredning av hårt bränd och hårt packad tegelliknande lera. Den var rund, 0,60 m i diameter och 0,16 m djup. Den var åtskild i plan från A23 genom att ett sandlager låg mellan anläggningarna. Det kan dock inte uteslutas att A23 skadats då A24 uppförts. Anläggningen tolkades som en fast eldstad av härdpallstyp, sannolikt medeltida.

Vid nedgrävning visade sig också A32 vara fristående från huvudanläggning. Profilen visade att den var anlagd samtidigt med denna eftersom de två anläggningarna respekterade varandras gränser. A32 bestod av en rund nedgrävd mörkfärgning innehållande enstaka skörbränd sten och vars funktion inte är klarlagd.

Nivå 1 Stenpackning, skelettgrav

Då A23 rensats fram syntes en i rak öst-västlig riktning liggande anläggning. De yttre begränsningarna bestod av en något oregelbunden mörkfärgning som var 2,7 m lång och ca 1,3 m bred. Inom mörkfärgningen låg vad som såg ut att vara två svagt rundade stenpackningar. Från början var det tveksamt om det rörde sig om en eller två anläggningar. Senare skulle det visa sig att de tillhörde samma anläggning, som var svårt skadad i mitten. I båda stenpackningarna ingick kalkstenar av dimensioner om ungefär 0,30 x 0,20 m tillsammans med ett större antal knyt-

Figur 7. Vapengraven, nivå 1a. Det ursprungliga läget för A23 och de andra anläggningarna i denna del av sökschaktet.

nävsstora gråstenar. Längst i öster fanns en tvärställd kalkstenshäll som sedan skulle visa sig vara östra gavelstenen i en kalkstenskista (se nivå 2).

Glest utspritt och utan inbördes ordning låg i det västra röset obrända människoben. Vid den osteologiska analysen visade sig dessa härröra från ett spädbarn, under 1 år gammalt (Sigvallius 2003:3 app 1) dessutom ett fåtal fragment av ett hästkranie (1 tand och 2 käkfragment). Mitt i den östra stenpackningen påträffades ett slutet fynd med obrända ben. Av formen att döma verkade de nedsatta i en behållare av förgängligt material, såsom en tyg- eller skinnpåse som ställts ovanpå stenpackningen. Benen kom från en vuxen hund. Dessutom fanns ett fragment av en vattensork (Sigvallius 2003:3 app 1). Hundbegravningen saknar sannolikt samband med vapengraven. Den förefaller vara nedsatt efter det att graven förslutits.

Efter att nedrensningen av nivå 1 avslutats befanns mörkfärgningen kring stenpackningen vara betydligt mer regelbunden än vad den förefallit från början. Den kunde nu ses som regelbunden, elliptisk och 2,6 x 1,7 m stor. Av dess utbredning framgick att hela A23, med dess båda stenpackningsdelar, borde ses som en och samma anläggning.

Slutsatsen av undersökningen av nivå 1 var att den utgjordes av en i mitten svårt störd, sannolikt plund-

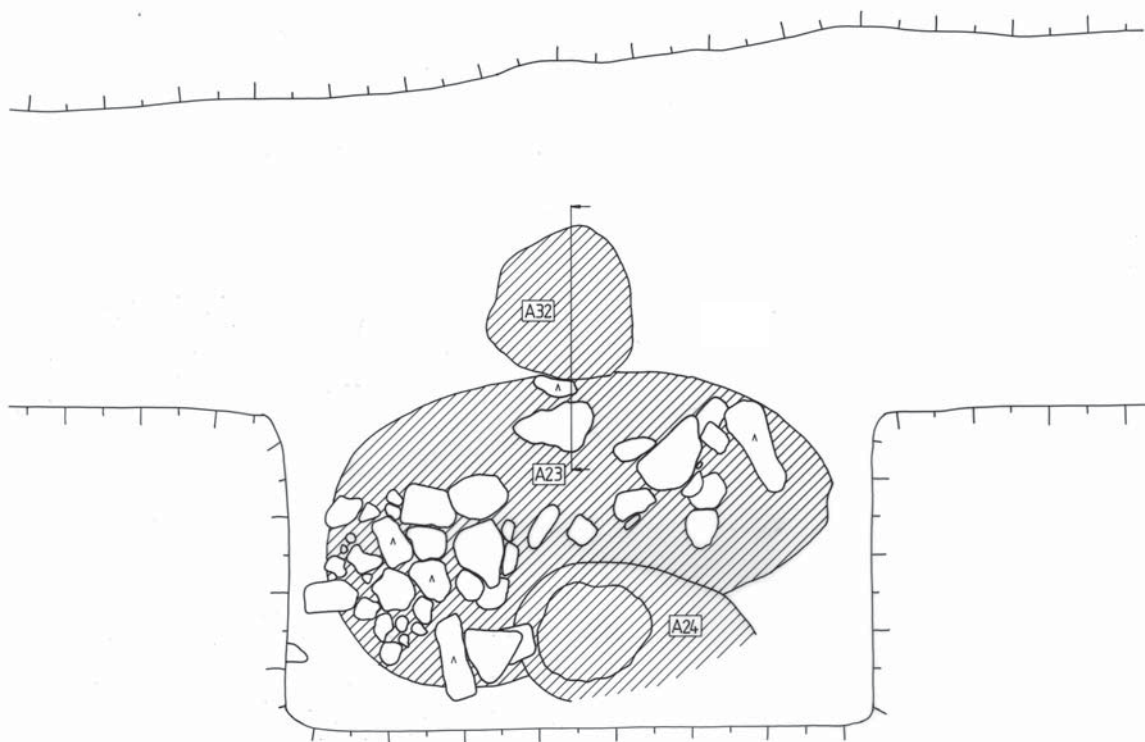
rad, skelettgrav, av vilken kringrörda delar fanns bevarade i västra änden. Därefter beslöts att stenpackningarna efter dokumentation skulle tas bort och ytterligare en nivå undersökas.

Nivå 2 Kalkstenskista

När stenpackningen plockats bort och nivån rensats ned fanns enbart ren sand. Nedgrävningens kant var dock fortfarande regelbunden och tydlig varför nedrensandet fortsatte. Ganska snart påträffades flera på högkant ställda kalkstenshällar i linje med nedgrävningens kant i söder och i norr. Hällarna var ca 0,30-0,50 m långa, 0,10 m tjocka och 0,25 m breda. Det stod klart att hällarna ingick i en skadad stenkista, i vilken de kalkstenar som varit synliga i nivå 1 säkerligen till stor del skulle kunnat inpassas. Stenarna utgjorde kistans sarg. Den större högkantställda kalksten som påträffades längst i öster i nivå 1 hade utgjort kistans gavel.

Stenkistans botten bestod av sand- och kalkstenar av jämna storlekar. Samtliga var ca 0,30 m i diameter och ca 0,15-0,20 m tjocka. Botten var till skillnad från sargen intakt så när som på det nordvästra hörnet.

Kistan var ca 3 m lång (utbredningen i väster var osäker) och ca 1 m bred i utvändiga mått. Invändigt var den ca 2,5 x 0,8 m. Djupet var ca 0,40 m utvändigt och 0,20-0,25 m invändigt. Inuti kistan fanns

Figur 8. Vapengraven nivå 1b. Efter ytterligare framrensning blev formen på nedgrävningen till A23 betydligt bättre framträdande. A24 framträder som klart ovanför medan gränsen mot A32 fortfarande är något oklar.

ingenting som tydde på att den någonsin innehållit någon begravning. Lagren bestod endast av tillsynes orörd ljus sand.

Kring kistan fanns fortsatt tydliga märken efter en nedgrävningskant som fortsatte nedåt.

Då kistan avlägsnats återstod bara ren tillsynes opåverkad sand och nedgrävningskanten utanför denna, som hade samma dimensioner som tidigare.

Nivå 2 tolkades som en kalkstenskista avsedd för begravning, men i vilken någon sådan aldrig ägt rum. Skadorna, främst i nordväst och sydost, tolkades vid utgrävningen som misslyckade plundringsförsök. Det är sannolikt i samband med dessa som kalkstenshällar har kommit att läggas på stenpackningarna i nivå 1.

Nivå 3 Vapengrav

Då grävningen för år 2002 var på väg att avslutas (klockan var 15.30 fredag eftermiddag den sista grävdagen), beslöts att göra ett provstick nedåt för att säkerställa att vi nått opåverkad botten.

Provsticket gjordes mitt i den västra delen av anläggningen. Då 0,20 m ren sand avlägsnats påträffades en sköldbuckla av järn. Området där sköldbucklan hittats vidgades försiktigt och i den 0,60 m långa och 0,40 m breda nedgrävningen kunde ett långt, smalt järnföremål, vars spets legat direkt under sköldbucklan, iakttas liksom ett långt underben.

Redan här stod det alltså klart att vi påträffat en vapengrav, där den döde begravts utsträckt på rygg, med ett svärd liggande längs med vänster överarm och sköldbucklan placerad över höften.

Ett så omfattande fynd kunde inte prepareras fram under de omständigheter som förelåg, detta stod omedelbart klart. Därmed avbröts grävningen. Endast sköldbucklan, som redan tagits upp i ett mindre preparat, fördes till länsmuseum och vidare för konservering i Stockholm. Resten av graven lades igen i avvaktan på vidare åtgärder och beslut i ärendet.

För att skydda graven lades först ett par skumgummimattor ut direkt över graven. Då graven sannolikt skulle komma att öppnas med maskin, lades även ett tunt sandlager och tre fyllfat av metall på graven. Dessa skulle tjäna till att varna för när maskingrävningen måste avbrytas. Därefter fylldes schaktet åter med sand.

Undersökningen 2003

Fyndet av en intakt vapengrav var givetvis av stor vetenskaplig betydelse. Kontakt togs därför omedelbart med länsstyrelsens handläggare, Bror Tommy Sturk och med chefen för kulturmiljöavdelningen på Östergötlands länsmuseum, Ragnhild Fernholm.

Figur 9. Vapengraven nivå 2. Den skadade kalkstenskistan var av vitgrå kalksten. Skadorna fanns främst i den nordvästra delen.

Eftersom graven öppnats, återstod inget annat alternativ än att undersöka den i sin helhet. På grund av fyndets karaktär beslutades att själva upptagandet av skelettet och föremålen skulle genomföras med en konservator och en osteolog på plats vid grävningen. Kontakt togs med Åsa Norlander, Riksantikvarieämbetets antikvarisk-tekniska avdelning, som tidigare konserverat museets arkeologiska basutställningsföremål och Berit Sigvallius, Riksantikvarieämbetet UV-mitt, som tidigare analyserat två skelettgravar (äldre kvinna och barn) från samma lokal 1999.

Kostnaderna för utgrävningen och konserveringen förväntades bli höga, finansieringen kom till slut att lösas inom Östergötlands länsmuseum.

Metod

En undersökningsplan upprättades, vilken innebar att fyndet skulle friläggas av Östergötlands länsmuseums arkeologer under ledning av undertecknad och att föreningen Grävlingens medlemmar när det behövdes skulle assistera. Efter framprepareringen skulle själva upptagandet av de framkomna fynden göras av osteolog och konservator, varefter preparaten skulle föras direkt till konservering och analys.

Vid undersökningen var det viktigt att hålla gränserna för 2002 års schakt, eftersom det kunde antas att oundersökta anläggningar fanns tätt inpå graven på både östra, västra och södra sidan.

Den löpande dokumentationen med ritningar och foto sköttes av undertecknad med hjälp av övrig personal på museet. Undertecknad hade huvudansvaret för samordning av projektet. Vid undersökningen deltog även Marie Ohlsén och Ragnhild Fernholm från länsmuseumet och Kerstin Åstrand från föreningen Grävlingen.

Undersökningen startade den 1 september 2003 med att platsen för schaktet mättes ut. Därefter togs de påförda sandmassorna bort med hjälp av en grävmaskin vilken ställdes till förfogande av markägaren, Ulf Johansson.

Då de ditlagda fyllfaten påträffades avbröts maskin-grävningen och rensning för hand vidtog. Trots försiktighetsåtgärderna påträffades en anläggning. Sannolikt en härd direkt söder om graven. Denna undersöktes ej utan täcktes över med sand.

Nivå 3:1 Vapengravens översta nivå

När fyllfat och gummimattor tagits bort rensades hela nivån fram. I plan gjordes flera iakttagelser.

I den framtagna nivån syntes tydligt flera olika mörkfärgningar och skiftningar i sanden tydligt. Ytterst fanns den rena, närmast vita, sanden. Innanför denna syntes nedgrävningskanten tydligt. Innanför kanten var sanden istället guldfärgad, även om denna

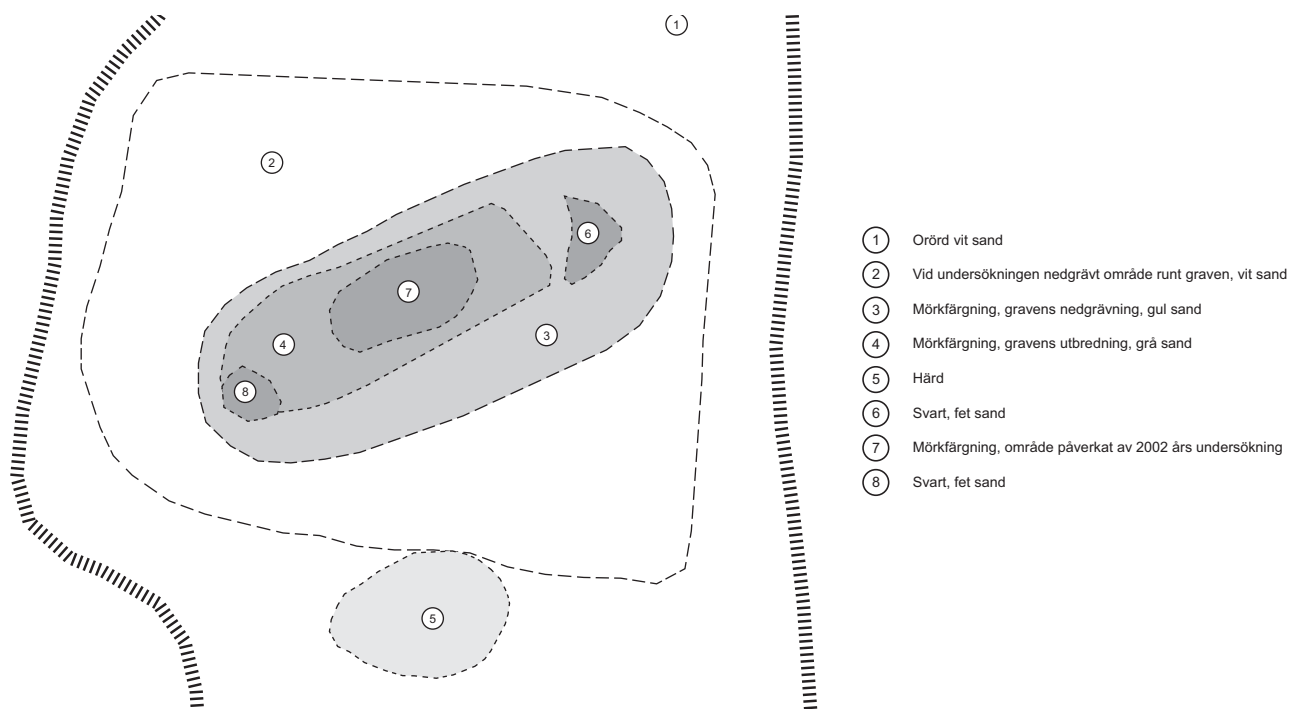
också var till synes opåverkad. Gravens nedgrävning var i denna nivå 2,7 x 1,1 m stor och elliptiskt formad.

Inom nedgrävningen och aningen förskjutet mot norr fanns området för själva skelettet, markerat av gråfärgad sand. Området hade långsmal form och var 2,25 x 0,65 m stort. Möjligen kan den gråfärgade jorden markera en svepnings utbredning i marken. I de båda ändarna av graven, vid huvud respektive fot, fanns områden med svart, mörjig och fettblandad sand. Vid huvudet var detta område 0,25 x 0,25 m stort och närmast regelbundet runt, vid fotändan 0,40 x 0,25 m och oregelbundet format. Tolkningen är att det rör sig om förmultnat organiskt material. Den höga fetthalten i sanden kan tolkas som att ihoprulade fårfällor eller något liknande lagts ned i graven. Prov togs av materialet och profiler ritades över båda områdena.

Mörkfärgningen vid huvudändan låg betydligt högre än vid fotändan och skinet eller fällen som gett upphov till den var uppenbarligen anbringad ovanför huvudet efter det att graven i övrigt färdigställdes. Profilen över mörkfärgningen vid fotändan visade att ett föremål av liknande art klart och tydligt lagts ned efter det att graven börjat fyllas igen. Mörkfärgningen låg direkt ovanpå det grå sandlagret där själva skelettet fanns men klart utan samband med den gula sanden i nedgrävningsgropen.

Figur 10. Gravens nivå 3:1 helt framrensad. I mitten nedanför fyllfatet syns den nedgrävning som gjordes 2002. Skelettets underben till vänster i gropen. Svärdet syns närmast i bild, på den plats där vänster överarm annars kunnat förmodas finnas. I gravens båda ändrar finns en utbredning av svart, mörjig sand som utgör lämningar av organiskt material. På bilden framgår också tydligt skillnaden mellan den vita opåverkade sanden utanför gravgropen, gravgropens tillsynes opåverkade gula sand och den gråfärgade sanden i mitten av gravgropen, där själva skelettet finns.

Figur 11. Vapengraven, nivå 3:1. Graven är frampreparerad till den nivå som syntes 2002.

Nivå 3:2 Vapengravens övre skelettnivå

Nivå 3:2 och 3:3 är delvis desamma och skiljer sig inte mycket i höjdnivå. Distinktionen har gjorts eftersom nya fynd upptäcktes efter det att skelettet preparerats fram.

I nivå 3:2 grävdes det grå sandlagret i själva gravläggningen bort och ned till skelettnivå, och skelettet i sin helhet preparerades fram.

Tre separata profiler upprättades. Dels fortsattes anläggandet av profilen mitt över graven som påbörjats på nivå 1. Dels upprättades två separata profiler över mörkfärgningarna i huvud- och fotändorna.

Det frampreparerade skelettet låg orienterat på samma sätt som graven i övrigt. Skelettet var placerat i rakt öst-västligt läge med huvudet i väster. Vid framprepareringen togs kraniet, en del av den nedre högerarmen samt lår och underben fram. Inga ben i övrigt syntes och ett djupare nedgrävande undveks för att inte föregripa osteologens arbete. Det skulle sedan visa sig att inga andra ben bevarats.

Mannen låg uträckt på rygg med svärdet placerat utmed överkroppen på vänster sida. Den året innan upptagna sköldbucklan hade varit placerad över svärdets spets, alltså över mannens högra höft.

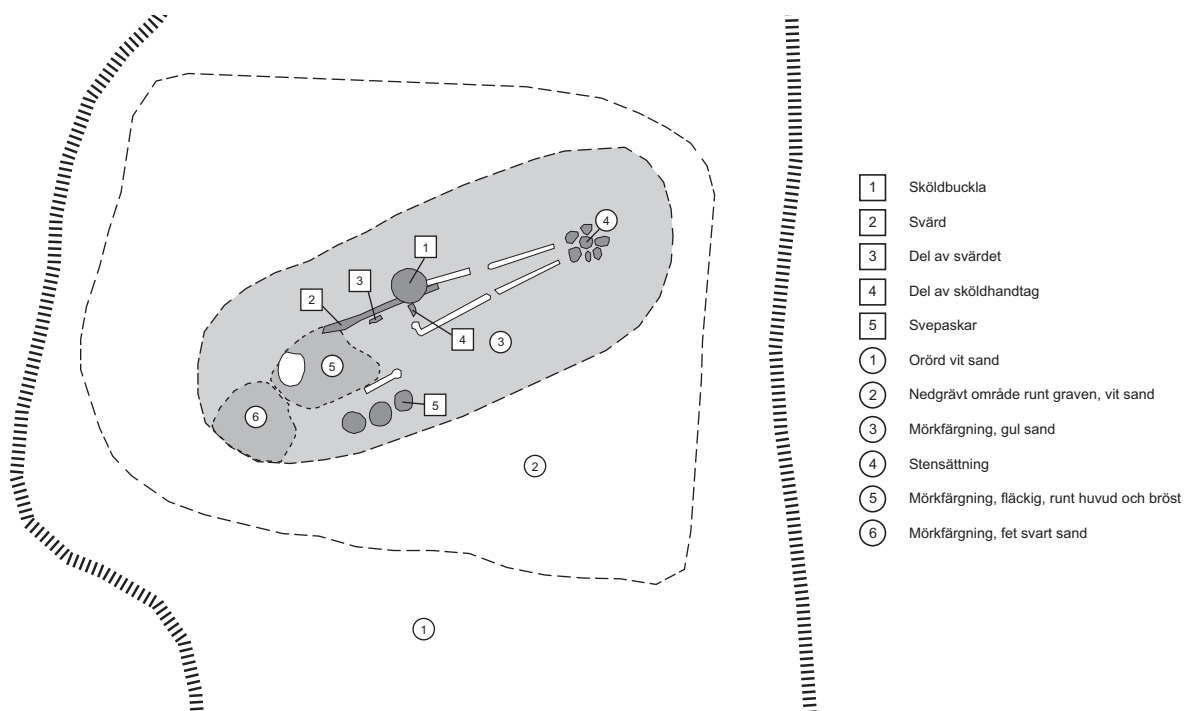
Strax till höger om svärdet fanns intill sköldbucklans läge ett mindre metallföremål. Föremålet togs upp av konservatorn och visade sig vara en avbruten del av sköldhandtaget. Strax till höger om svärdets mitt observerades ytterligare ett metallföremål som vid konserveringen visade sig vara en del av svärdet. Vid huvudändan togs det nära 0,3 m tjocka svarta

lagret bort, efter att profil ritats och jordprov tagits, så att plats kunde beredas för att frilägga området kring huvudet.

Av profilen att döma hade ett ihopvikt föremål, sannolikt en djurfäll lagts i huvudändan efter det att gravens svepning var klar och sand redan hade påförts.

Figur 12. Mittprofilen eller huvudprofilen (under måttbandet) låg rakt över höftpartiet och det område som påverkats av 2002 års undersökning. I högra kanten, innanför skärsleven, syns tydligt skillnaden i färgschattering mellan den ljusa opåverkade sanden, den gulaktiga "tillsynes opåverkade" sanden i nedgrävningens gropen och den grå sanden i själva graven. På vänstra sidan är avståndet mellan nedgrävningen och själva graven större.

Figur 13. Vapengraven, nivå 3:2, den övre frampreparerade skelettnivån. Skelettet är utsträckt på ryggen med mörkfärgningar (5) dels runt huvud och bröst i samma nivå som skelettet, dels ovanför huvudet (6) i en nivå högre. Runt fötterna ligger en liten stensättning (4) av knytnävsstora stenar i en blomform.

Även i området kring bröstet och huvudet framkom samma slags distinkta mörkfärgning som i nivån över. Detta kunde möjligen tolkas som rester efter kläder eller ytterligare en fäll.

Till höger om kroppen i gropens sydvästra kant påträffades 3 svepaskar. Av dessa återstod hartstättningen som visade kärlets form. Kärlet var mycket sköra och sparades för att tas upp som preparat av konservatorerna. Askarna var ungefär jämnstora och ca 0,15 m i mynningsdiameter.

Vid fotändan hade en liten stensättning lagts över själva fötterna. Stensättningen bestod av 8 knytnävs-

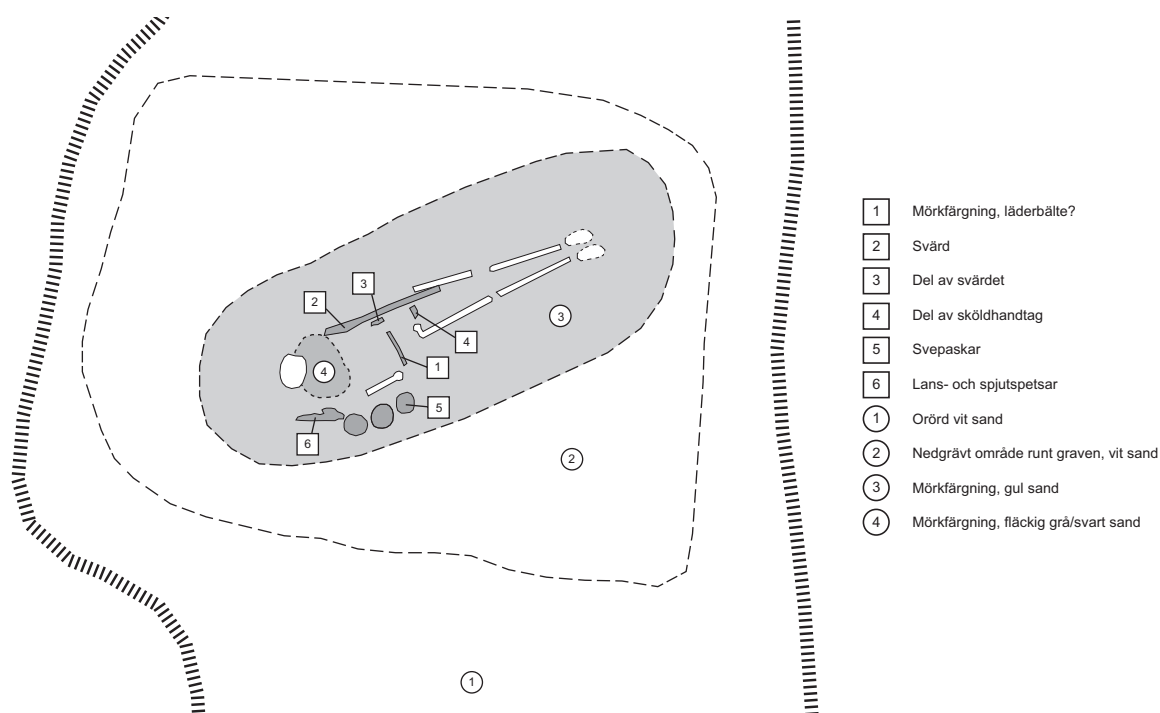

Figur 14. Profil över mörkfärgningen i fotändan. Även här syns skillnaderna i schattering mellan de olika sandsorterna tydligt. Föremålet som gett upphov till mörkfärgningen är tydligt diltlagt i efterhand mitt i det centrala gravområdet.

stora stenar. Arrangemanget påminde om en enkel blomma. Liknande stensättningar har tidigare påträffats som markering av boplatzgravar bland annat på den samtida boplatzen vid Domprosthagen (Hörfors 2001, A10:4).

Figur 15. Mörkfärgning vid huvuddelen av graven. Profilen visar två planåtskilda distinkta mörkfärgningar. En lägre liggande vid själva skallen och en planåtskild, betydligt högre liggande. På profilen är endast den övre nivån frampreparerad. Denna anläggning ligger helt inbäddad i den gula sanden från nedgrävningsgropen och bör räknas till nivå 2 (kalkstenskistan).

Figur 16. Nivå 3:3. Mörkfärgningen ovanför huvudet är borttagen. I samband med detta framkom de två spjutspetsarna [6] väster om svepaskarna. Stensättningen ovanför fötterna är borttagen men inget av skelettet är synligt här. Vid [1] fanns en långsmal mörkfärgning som bedömdes kunna vara efter ett försvunnet läderbälte. Ytterligare järnföremål [3, 4] var dels ett löst fragment av svärdet och dels en del av sköldhandtaget.

Nivå 3:3 Vapengravens undre skelettnivå

Den största skillnaden mellan nivå 3:2 och 3:3 var att ytterligare fynd framkom. Alldeles ovanför den västligaste av de tre svepaskarna framkom vid framprepareringen av denna ytterligare järnföremål.

Vid framtagandet stod det omedelbart klart att fyndet bestod av två föremål, som låg tätt tillsammans. Det undre föremålet var en lansspets. Det övre föremålet var mer osäkert, ytan hade rostbubblor och ut ur detta stack vad som såg ut som ett knivskaft. Vid konserveringen framkom att det övre föremålet var ett kastspjut med hullingar. Båda föremålen är i utmärkt skick efter konservering. Båda har rester efter träskaft kvarsittande i holkarna.

Spjutspetsarna låg så till att det framgick att spjutskaften legat snett över kroppen och sannolikt, i alla fall vad gäller lanssen, hade räckt ned till vänster fot.

Det mörka partiet kring kraniet minskade i denna nivå och kvarlåg bara som ett ca 0,30 m stort område mellan kraniet och bröstkorgen.

Observationer vid upptagandet av fyndet

Metallföremålen togs upp av konservatorerna Åsa Norlander och Sophie Nyström, och skelettet av osteolog Berit Sigvallius, samtliga från Riksantikvarieämbetet i Stockholm. De assisterades av gravens upptäckare Kerstin Åstrand från föreningen Grävlingen. Dokumentationen skedde fortlöpande med ritning och inmätning och med foto av Marie Ohlsén, Östergötlands länsmuseum.

Då skelettet frilades och togs upp kunde Sigvallius konstatera att de skelettdelar som tidigare hade preparerats fram också var de som var bevarade. Av bröstkorg, bäcken, armar och axlar fanns ingenting kvar med undantag av höger underarmsben. Sigvallius uppmätte kroppslängden till 1,60 m. Eftersom inga mätbara ben hade hela längden bevarad fick kroppslängdsbedömningen utgå från avståndet mellan kranium och fötter. Troligen har dock mannen halvsuttit, uppallad vid huvudändan, vilket innebär att kroppslängden i detta mått är osäker. Redan i fält kunde mannens ålder bedömas som hög.

Metallföremålen togs upp som två separata preparat, ett kring svärdet och ett kring spjutspetsarna. Resterna av svepaskarna togs upp för sig i ett eget preparat.

Eftersom fyndet offentliggjorts samma morgon var intresset från medier och allmänhet stort. Intervjuer gjordes av TV, radio och flera olika tidningar.

Fynd

Metaller

För att hitta jämförbara fynd och dateringar har samtliga vapengravar som redovisas i Påvel Nicklasson avhandling "Svärdet ljuger inte" gått igenom. Vapengravarna från Öland är redovisade sockenvis i verket "Ölands järnåldersgravfält" del I-IV vilka också gått igenom. För vapenfynd från Gotland har Erik Nyléns "die vorrömische Eisenzeit Gotlands" respektive "die römische Eisenzeit Gotlands" använts. Vapengravarna vid Smörkullen i Alvastra i Västra Tollstads socken har också dokumenterats av Hans Browall (Browall 2003).

Nicklassons katalog använder ett dateringssystem som avviker lite från det vanliga. Dateringssystemet innebär att bokstaven A betecknar förromersk järnålder, B betecknar romersk järnålder, C folkvandringstid och så vidare. Beteckningarna med siffror är fördelning inom de olika perioderna, exempelvis betecknar B1 tidig romersk järnålder. Dessutom finns ytterligare finjusteringar som B1a och B1b vilket innebär en tidig eller sen del av tidig romersk järnålder.

Figur 17. Kerstin Åstrand och Berit Sigvallius preparerar fram skelettet medan Åsa Norlander och Sophie Nyström gipsar preparatet som omger spjutspetsarna.

Svärd

Längs med den gravlagda individens vänstra sida låg ett eneggat svärd av klassisk äldre järnålderstyp. Fastkorroderat trä gör det troligt att det legat i en skida av trä. Svärdet var det föremål som var i sämst kondition före konserveringen. Placeringen av svärdet tycks vara den gängse i en vapengrav och förekommer i ett stort antal av de dokumenterade vapengravarna (t ex Browall 2003:104, Ölands järnåldersgravfält IV:209 m fl).

Det eneggade svärdet tycks vara särskilt vanligt i vapengravar i Östergötland och på Öland. Nicklasson redovisar 31 fynd från Östergötland men bara 18 från övriga landet, utom Öland och Gotland (Nicklasson 1997:192-273).

Svärdet är aningen längre (0,60 m) och smäckrare än vad som är vanligt. Spetsen är något bakåtböjd (som en modern sabel) till skillnad från lätt framåtböjd, vilket är det gängse vad gäller den vanliga romerska svärdstypen. Detta liksom längden är ett drag som pekar på kvardröjande släktskap med svärd från förromersk tid. Handtaget är av en typ som Nicklasson anser vara en östgötsk specialvariant av ett så kallat "östersjöhandtag", en smäckrare lokal särvariant (Nicklasson 1997:43). Dateringen sätter han till period B1 eller B1a, det vill säga den allra första delen av romersk järnålder.

I Nicklassons katalog finns snarlika svärd från flera fynd i Östergötland:

Fynd 71, Kungsbros, Vreta kloster sn. Liknande svärd i kombination med likadan sköldbuckla och ett bryne. Från en "söndergrävd hög i Kungsbros, osäkert var". Datering B1a. (Nicklasson 1997:206-207)

Fynd 84, Smörkullen, Alvastra, V Tollstad sn. Svärd, bälte, sköldbuckla och sköldhandtag. Buckla och svärd mycket lika Kungsbrosfyndet. Datering B2. (Nicklasson 1997:208-209)

Fynd 92, Smörkullen, Alvastra, V Tollstad sn. Liknande svärd. Datering B2. (Nicklasson 1997:208-209)

Fynd 100, Fiskeby, Ö Eneby sn. Svärd och sköldbuckla av liknande typ. Datering FR4. (Nicklasson 1997:210-211)

Fynd 123, lösfynd, liknande svärd. Datering B2 (Nicklasson 1997:214)

Ölands järnåldergravfält redovisar ett liknande svärd från fornlämning 32, Hagby, Norra Möckleby sn, anläggning 6, svärd och lansspets, äldre romersk järnålder (Ölands järnåldersgravfält II:369).

Analogt med detta borde svärdets datering ligga i mycket tidig romersk järnålder.

Figur 18. Det eneggade svärdet före och efter konservering.

Sköldbuckla

Sköldbuckla, som framkom vid skelettets vänstra höft, med antydning till krage. Fyra nitlar var placerade mitt för varandra. Zielings typ I1b enligt Nicklasson (Nicklasson 1997:40). Funnen på den begravnes vänstra höft, ovanpå svärdsspetsen. Placeringen av skölden på höften är vanlig i vapengravar (se t ex Browall 2003:104, Ölands järnåldersgravfält II:223 m fl).

Liknande fynd finns i Nicklassons katalog vad gäller Östergötland:

Fynd 61, Gålstad, Slaka sn. Sköldbuckla och lans av samma typ som Kungsbro, kastspjut med samma ornering. Datering B1 (Nicklasson 1997:204-205).

Fynd 71, Kungsbro, Vreta kloster sn. Svärd, bryne och sköldbuckla likadan som den aktuella. Datering B1a (Nicklasson 1997:206-207).

Fynd 84, Smörkullen, Alvastra, V Tollstad sn. Svärd, bälte, sköldbuckla och sköldhandtag. Buckla och svärd mycket lika Kungsbrofyndet. Datering B2 (Nicklasson 1997:208-209).

Fynd 100, Fiskeby, Ö Eneby sn. Svärd och sköldbuckla av liknande typ. Datering FR4 (Nicklasson 1997:210-211).

Två liknande fynd finns från Västergötland:

Fynd 61, Persberg, Våmbs sn. Sköldbuckla och handtag av samma typ. Datering B1 (Nicklasson 1997:224-225).

Ett fynd finns från Södermanland:

Fynd 2, Åby, Årsta gärde, Brännkyrka sn. Exakt likadant sköldhandtag i kombination med fragmentariskt svärd och sköldbuckla. Datering B2 (Nicklasson 1997:266).

I Ölands järnåldersgravfält redovisas liknande sköldbucklor från 2 platser:

Grav 4, Lilla Smedby, Smedby sn, fornlämning 26-28, 53, 55, 58 och 60-61, fyndnummer SHM 23 267. Fyndet innehåller en lansspets och en identisk sköldbuckla samt ett mycket likt sköldhandtag, fyndet daterat till romersk järnålder (Ölands järnåldersgravfält IV:210, 228).

Anläggning 113, fornlämning 52, Folkeslunda, Långlösts sn. Likadan sköldbuckla funnen tillsammans med liknande svärd (Ölands järnåldersgravfält II:320).

Figur 19. Sköldbuckla under och efter konservering.

Sköldhandtag

Sköldhandtaget påträffades i två olika stycken. Den ursprungliga placeringen antyder att handtaget hört ihop med bucklan på rätt monteringsplats och att skölden varit hel vid nedläggandet.

Handtaget är långt och smalt. Mittsektionen och ändarna avslutas med runda knoppar. Mellan knopparna finns en bladliknande platta. Typen identifieras som Zielig F6:b (Nicklasson 1997:266).

Typen av sköldhandtag är relativt ovanlig, endast en exakt överensstämmelse finns i litteraturen (fynd 2, Åby, Årsta gårde, Brännkyrka sn, Södermanland, se Nicklasson 1997:266). Fyndet från Årstafältet utanför Stockholm innehåller dessutom en kraftigt skadad sköldbuckla och ett lika fragmentariskt svärd.

Liknande sköldhandtag finns också i ett par exemplar från Öland. Från grav nr 4, Lilla Smedby Smedby sn, fornlämning 26-28, 53, 55, 58 och 60-61, fyndnummer SHM 23 267, kommer en lansspets och en identisk sköldbuckla samt ett mycket likt sköldhandtag, fyndet är daterat till romersk järnålder

(Ölands järnåldersgravfält IV:210, 228). Från anl 30, fornlämning 3-4, Gåtebo, Bredsättra sn, finns ett liknande handtag i fyndkombination med en likadan sköldbuckla, två lansspetsar, kniv och div remändebeslag. Fyndet kommer från en hällkista utan markering ovan jord och är daterat till äldre romersk järnålder (Ölands järnåldersgravfält I:241, 247-49). Dessutom finns två fynd från grav 2 och 3, fornlämning 43, Bårby/Bengstorp, Mörbylånga sn, undersökta av Ture Arne under 1900-talets första årtionde. Även dessa fynd kommer från hällkistor (Ölands järnåldersgravfält III:76, 92-93). Båda dessa exemplar är skadade och likheten med det aktuella handtaget är därför lite svår att påvisa. Båda har dock samma ändavslutning med två runda knoppar på ömse sidor om en platta. I samtliga öländska fall är de runda knopparna uppenbarligen nitskallar, liknande de nitar som håller fast själva bucklan på andra sidan skölden. På Kungsbro-exemplaret är detta osäkert eftersom några rester efter själva niten inte bevarats.

Figur 20. Sköldhandtag efter konservering.

Kastspjutspets

Funnen tillsammans med lansspetsen vid svepaskarna till höger om huvudet. Lans och kastspjut tillsammans är en mycket vanlig kombination. Placeringen är också den normala. Skaften lades snett över kroppen, ned förbi vänster fot för att få plats.

Kastspjutet var ett ineffektivt vapen i sig själv och skadade knappast motståndaren särskilt mycket annat än på mycket nära håll. Skälet är att det inte kan slungas med tillräcklig kraft. I stället var dess främsta styrka att det slungades mot motståndarens sköld och med hullingarna bet sig fast i denna. Därvid kunde man vid anfallet trampa på skaftet och få motståndaren att tappa skölden. Att så skett visas inte minst genom att många fynd, särskilt de långskaftade spjutten, har kraftiga böjskador.

Spjutspetsen är av Ilkjaers typ 6, med någon tvekan. (Se Ilkjaer 1990, tafeln 170 innehåller det mest lika exemplaret UMV (A) typ 6 finns på tafeln 169-174).

Kastspjutet är svårare att datera utifrån sin typ. Nicklasson redovisar två liknande exempel från Östergötland:

Fynd 14, Aska backe, Hagebyhöga sn. Spjutspets med vulstörnering, samma form på huvudet. Kombination med lans av annan typ. Datering B2-C1a (Nicklasson 1997:197).

Fynd 61, Gålstad, Slaka sn. Fyndet innehåller en likadan spjutspets, en liknande lansspets och en identisk sköldbuckla som Kungsbrofyndet. Datering B1 (Nicklasson 1997:204-205).

Dateringen ligger även här i tidig romersk järnålder.

Figur 21. Före konservering. Överst lansspetsen och under kastspjutspetsen.

Lansspets

Lans- eller spjutspets med svagt elliptisk form och markerad mittås. Delar av träskftet är bevarat i holket. Den påträffades tillsammans med kastspjutet vid högra sidan av huvudet. Placeringen är typisk för vapengravar från perioden.

Lansen hade oftast ett kort (1-1,5 m långt) skaft och användes för stötangrepp i närstrid. Spjutet hade ett 2-2,5 m långt skaft och användes för distansstrid. Båda typerna av vapen hade samma slag av spetsar. Krigsbytesfynd från till exempel Illerup Aadal i Danmark visar att man åtminstone vid strid i större gruppering använde mycket långa skaft under denna tid.

Lansspetsen har en rombisk huvudform, vilket verkar vara ett särdrag för detta enskilda fynd. Det saknar uttalad mittränna vilket är ett gemensamt drag för spetsar av Ilkjaers typ 1-7. Mest lika är lansspetsar av typ 6 (Ilkjaer 1990, tafeln 22-26). Fynd av liknande spjutspetsar finns från Västergötland:

Fynd 31-32, Bosgården, Medelplana sn (Kinnekulle).

Fyndet innehåller en likadan lans i kombination med 2 sköldbucklor (varav en av samma typ som Kungsbrobucklan), handtag, ytterligare lans och svärd. Datering B2-C1a (Nicklasson 1997:220-221).

Fynd 51, Överbo, Smedsgården, Varnhems sn. Fyndet innehåller både lans och kastspjut av samma typ som Kungsbrofyndet samt mängder av småfragment av järn. Datering B2-C1 (Nicklasson 1997:224-225).

Fynd 58, Hässlet, Vilske-Kleva sn. Fyndet innehåller

en sköldbuckla och en lans som är lik den från Kungsbro. Datering B2 (Nicklasson 1997:224-225).

Fynd 62, okänd fyndplats, Yllestads sn. Lans av samma typ. Datering B2.

Figur 22. Lans- och spjutspets efter konservering. Dekoren och det bevarade träet syns tydligt (se även fig 25).

Trä

Svepaskar

De tre svepaskar som påträffades i vapengraven i Kungsbro togs upp som preparat. Preparatet finns fortfarande på Riksantikvarieämbetets konserveringsateljé i Stockholm, varför inga slutgiltiga slutsatser kan dras om askarna i skrivande stund.

Fältobservationerna av dem var att de bestod av ett mycket tunt, kolsvart material och att de var mycket tunna. De hade formen av låga träkärl och var ställda intill varandra. Tolkningen var att det rörde sig om hartstätade svepaskar.

Browall konstaterar i sin genomgång för fynden från Smörkullen att svepaskar av olika slag var ett mycket vanligt gravfynd. Bitar av hartstätning visar att sådana förekom i nästan hälften av skelettgravarna där. Oftast rör det sig om fragment av enstaka kärl placerade i huvudhöjd (Browall 2003:106). Så många som tre förekommer dock inte och inte i så väl bevarat skick som i Kungsbro. Överensstämmelsen i kärlets placering är dock mycket god med vapengraven i Kungsbro.

Figur 23. De tre svepaskarna. Endast den först påträffade är fullständigt framtagen.

Fyndkombinationen

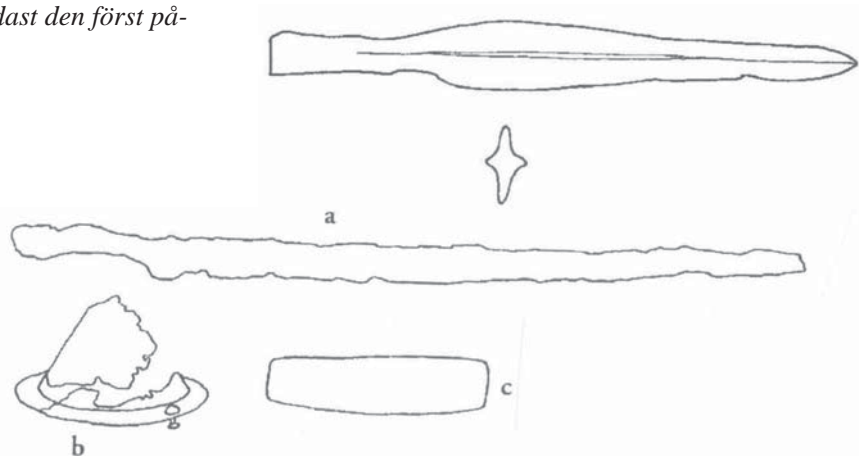
Östergötland är det landskap på fastlandet där särskilt flest vapengravar är kända. Nicklasson redovisar 422 gravar, varav inte mindre än 129 är belägna i landskapet. Till dessa kommer också vapengraven från Kungsbro samt en nyligen undersökt skadad vapengrav från Rogslösa kyrkby, undersökt av Emma Karlsson 2005 (RAÄ 37, Rogslösa, Karlsson rapport i manus).

Kungsbrograven innehåller en fullständig vapenuppsättning med kast- och stötspjut, svärd och sköld, vilket är mycket ovanligt. Vanligen fattas en eller två av ovanstående komponenter. Av de 131 kända vapengravarna i Östergötland finns endast två exempel ytterligare på att samtliga vapentyper finns med. I båda fallen är det fråga om icke sakkunnigt tillvaratagna fynd och det kan ifrågasättas om det inte är en sammanblandning av flera gravar. Fynd 53, från Granby i S:t Pers sn, Vadstena, innehöll 3 sköldbucklor och dubbla uppsättningar kastspjut och lansar medan fynd 77-78 innehöll ett svärd, en sköldbuckla och tre spjut. De senare hade dock helt olika datering (fyndnummer från Nicklassons katalog).

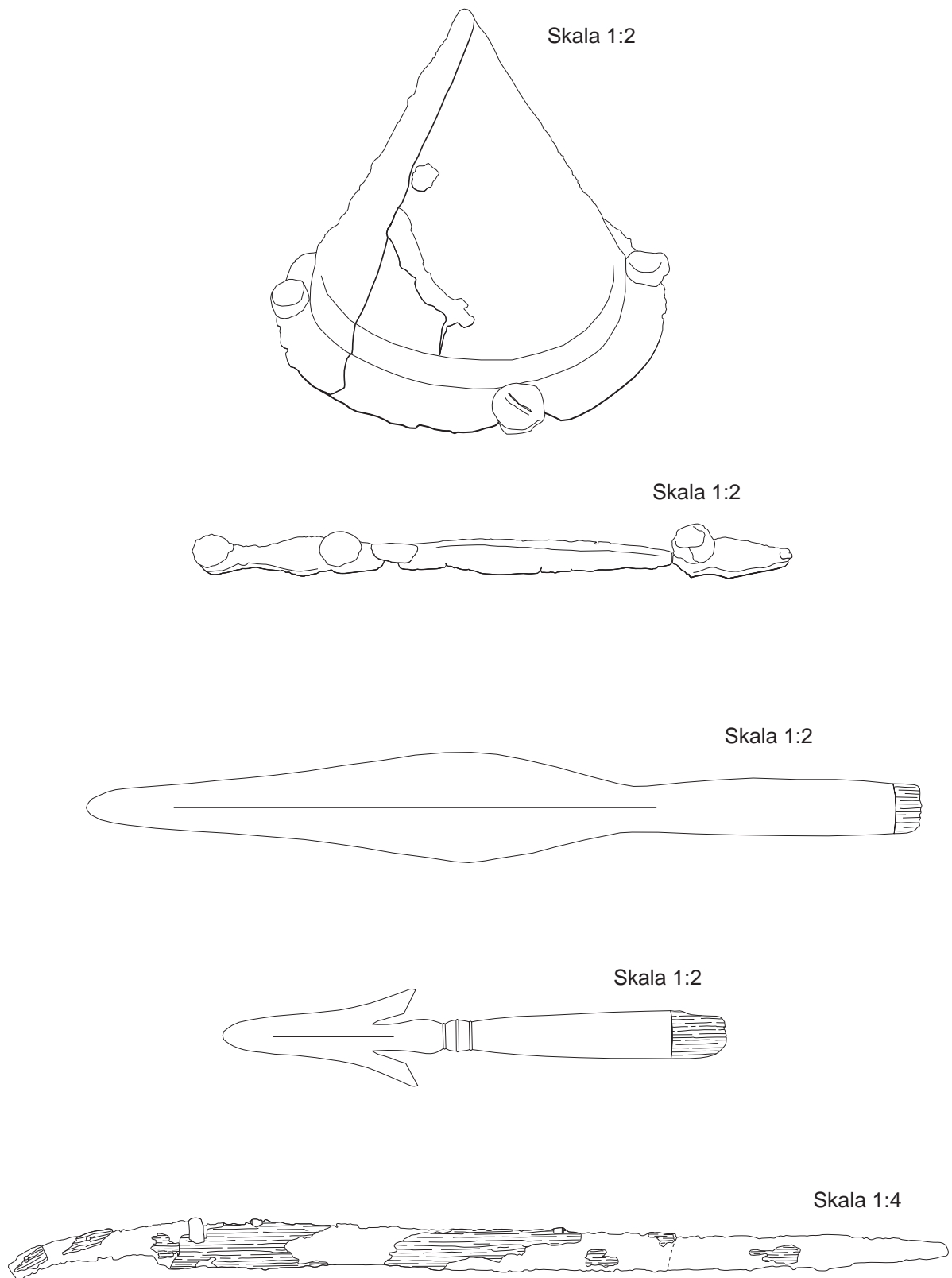
Från övriga landet finns endast 7 ytterligare gravar med fullständig uppsättning (Småland fynd 11, 29, 37 och 39; Blekinge fynd 6 och 7; Uppland fynd 16 och 17 samt Medelpad fynd 5).

Ett fåtal av vapengravarna har också innehållit keramikvärl av olika slag. Svepaskar är mycket ovanliga utanför Östergötland. Framförallt kommer ett stort antal sådana från gravarna vid Smörkullen i Alvastra, Västra Tollstad sn.

Samtliga fynd talar för en datering till en mycket tidig del av romersk järnålder.

Figur 24. Äldre vapenfynd från Kungsbro. Överst fynd 72, en lansspets tillvaratagen tillsammans med ett keramikvärl. Nederst fynd 71, daterat till Nicklasson period B1a vilket är samtida med den nu aktuella graven. Numrering och teckningar från Nicklassons katalog (Nicklasson 1997:206-207).

Figur 25. Renritning av metallföremålen.

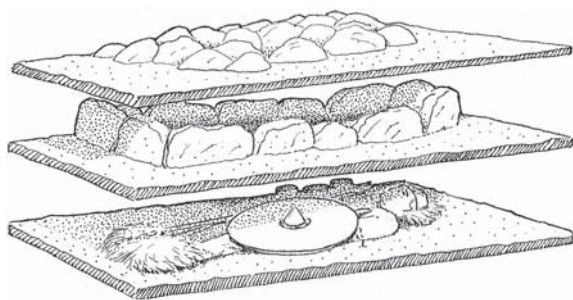
Gravskicket

Den översta stenpackningen i vapengraven i Kungsbro bär stora likheter med vad som har beskrivits från andra lokaler. Browall beskriver vad gäller det stora antalet skelettgravar (178) från Smörkullen i Alvastra att ”vanligen var de utsträckta på rygg med huvudet i norr eller nordöst och låg på ett djup av omkring en meter. Ibland var skeletten inramade av stora stenar och mer eller mindre täckta av stenar. Några skelett hade stenar vid huvudet eller fötterna eller bådadera” (Browall 2003:98). Också den kvinnograv som påträffades vid Kungsbro 1999 hade en mindre stenpackning placerad runt kraniet och en annan vid fötterna (Hörfors 2002:62).

Kalkstenskistan i Kungsbrogravens mellersta nivå har främst motsvarighet på Öland där en betydande andel av vapengravarna påträffats i liknande kistor, till exempel en grav från Lilla Smedby i Smedby sn (Ölands järnåldersgravfält IV:209) eller RAÄ 2 vid Glömminge i Glömminge sn (Ölands järnåldersgravfält II:65-68). Exempelen kan mångfaldigas. Däremot tycks kalkstenskistor vara ovanligare i Östergötland om det inte gäller gravar i stensättningar och rösen.

I likhet med de flesta väl dokumenterade vapengravar i landet låg den döde i Kungsbrogravens utsträckt på rygg. Orienteringen i öst-västlig riktning med huvudet i väster avviker dock helt från mönstret, eftersom alla kända vapengravar är orienterade i nord-syd.

Vapnens och svepaskarnas placering i gravens är också de gängse. I de flesta fall har svärdet placerats utmed vänster arm, med spetsen nedåt. Flera fynd har bevarade ringar sittande på svärdsskidan, vilket kan betyda att svärdet burits på detta sätt högt upp på kroppen. Placeringen av svepaskarna är också genomgående och förekommer på 50% av skelettgravarna i Smörkullen.

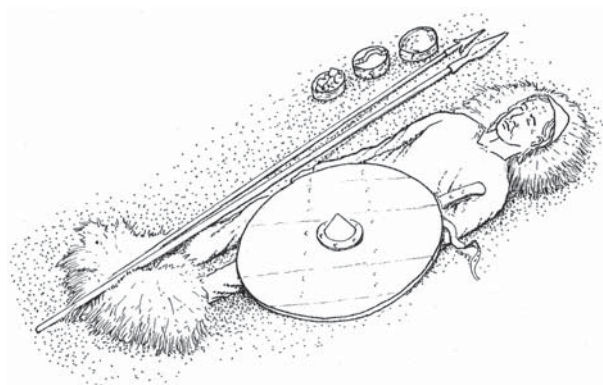
Figur 26. De tre nivåerna: stenpackningen, kistan och själva gravens. De båda övre nivåerna bör redan från början ha varit arrangerade så att de såg ut att ha varit plundrade. Rekonstruktioner Mats Gilstring.

Sköldbucklan och handtaget låg på vänster höft, vilket är den rimliga placeringen med tanke på att skölden vanligen burits i vänster hand. Viss tvekan föreligger huruvida hela skölden verkligen kommit med i gravens. Utrymmet i själva gravgropen är trångt och skulle inte tillåta en större bredd än ca 0,70-0,80 m på skölden, vilket är mycket snålt om det är fråga om en rundsköld. I vissa fall, till exempel Smörkullen grav 95, står sköldbucklan placerad snett ned i gravgropen, vilket antyder att skölden ställts ned på sidan. I Kungsbro låg den dock platt över höften. Man kan naturligtvis tänka sig att skölden istället varit av den så kallade Batterseatypen (efter ett keltiskt fynd från London). Denna typ av sköld är rektangulär med rundade sidor. Typen används parallellt med rundskölden i de rekonstruktioner som Nicklasson och Jonas Vikborg gjort i den förres avhandling. Det går inte utifrån bucklan att avgöra vilken typ det kan ha varit fråga om. (Nicklasson 1997:259 m fl). En del öländska fynd har sargkantsförstärkning av järn och utifrån dessa kan det konstateras att rundskölden varit den populäraste formen där. Inga fynd av kantsko- ning finns dock från Östergötland.

Placeringen av spjuten är den naturliga. Åtminstone spjutet har haft ett långt skaft som krävt rejält med plats i gravgropen. De två spjutstängerna hölls ju också i höger hand av den levande krigaren. Sannolikt har stängerna legat svagt lutade ned mot vänster fot.

Tolkning av fyndkontexten

I vapengraven hade alltså en man som avlidit vid hög ålder blivit begravd tillsammans med en fullständig vapenuppsättning. Begravningen hade skett mycket nära år 0, under den äldsta delen av romersk järnålder. Graven hade en komplicerad uppbyggnad i tre

Figur 27. Graven med mannen i utsträckt rygläge vilande på ett fårskinn. Vapenuppsättningen med skölden på vänster höft och svärdet längs vänstra sidan. Spjut och lans samt skålar med matoffer till höger. Över fotändan ytterligare ett fårskinn.

nivåer, vilket till stor del kan tolkas som ett arrangemang för att skydda graven från plundrare.

Placeringen av själva graven under gravkistan med ett tillsynes orört sandlager över kan bara bero på att man på detta sätt velat undvika plundring av den rikt utrustade graven.

Själva graven var helt orörd och intakt medan de båda övre nivåerna visade tecken på sentida ingrepp, som skulle kunna tolkas som plundring. Tolkningen är att skadorna på gravanläggningen funnits från början och är avsiktligt anlagda vid begravningen, i syfte att ytterligare skydda graven. För detta talar flera saker:

- Hällkistan var skadad framförallt i den nordvästra delen. Skadorna hade dock inte påverkat själva gravgropen som var intakt på denna nivå.
- Visserligen fanns enstaka kalkhällar som skulle ha passerat i kistan i den översta nivån, men inte tillräckligt för att en komplett kista någonsin skulle kunnat ha funnits.
- I den översta nivån hade obrända människoben av ett spädbarn spritts ut på ett sätt som tydde på att det var rester efter ett kraftigt omrört skelett. Det kan inte röra sig om en sekundär begravning eftersom benen låg i klart samband med stensättningen.
- Jämförelsen med de många skelettgravarnas gravskick på Smörkullengravfältet i Alvastra visade att ovala gravgropar fyllda med sten eller med sten bara i huvud- och/eller fotändan var vanliga. I dessa fall låg dock graven direkt under stenpackningen. I vapengraven från Kungsbro var gravgropen intakt, men sten var utdragen mot norr och söder, vilket indikerade ett ingrepp tvärs över.

Tolkningen är att kistan dels aldrig innehållit någon begravning, dels anlagts i avsiktligt ”skadat” skick. Vad gäller stenpackningen är tolkningen svårare.

Figur 28. Den äldre kvinnan från Kungsbro. Spåren av en möjlig svepning i en färfäll syns i det mörka lagret framförallt i bröst- och höftregionen.

Den tolkades i fält, före det att de övriga nivåerna var kända, som en skadad plundrad skelettgrav, men eftersom den påverkades av två intilliggande senare anläggningar, en mörkfärgning och en medeltida härdpall var denna tolkning inte säker. Det är dessutom möjligt att gravgropen endast fyllts med sten i huvud och fotändan och att detta skett vid begravningen av det lilla barnet. I så fall är denna gravs placering exakt ovanpå vapengraven svår att förklara.

Placeringen av en vapengrav vid Kungsbro är föga överraskande eftersom platsen är mycket strategiskt placerad vid utloppet av Motala ström i Roxen. I en tid med få och dåliga vägar var vattenvägarna av mycket stor betydelse. En av de viktigaste av dessa var just Motala ström. Kontroll över de platser där de viktiga vattenvägarna faller in i eller ut ur Roxen har under långa tider varit viktig och manifesteras inte minst i placeringen av flera fornborgar och medeltida huvudgårdar och borgar. Det är i detta sammanhang som den medeltida biskopsborgen i Kungsbro tillkom.

Det är inte heller första gången som en vapengrav från äldre järnålder framkommit i Kungsbro. Två fynd redovisas i Nicklassons katalog. Båda är äldre och inte sakkunnigt framtagna, varför detaljerade fynduppgifter saknas.

Det ena fyndet, Nicklassons katalognr 71, består av ett eneggat svärd, en sköldbuckla och ett bryne. Både svärdet och sköldbucklan är mycket lika de som framkom i den nu aktuella vapengraven och dateringen är densamma, period B1a. Alltså den romerska järnålderns allra äldsta period.

Det andra fyndet, Nicklassons katalognr 72, bestod av en ensam lansspets funnen tillsammans med ett keramikkräsl. Lansen kan dateras till period B2, med viss osäkerhet. Lansen är alltså någon generation yngre än de andra fynden.

Vapenutrustningen talar för en grav med mycket hög samhällelig status. Inte minst därför att den främst lämpar sig för strid till häst. I initialläget har

Figur 29. Rekonstruktion av kvinnograven.

skölden hängt från sadeln, över vänster höft, precis som den anbringats i graven. De båda spjuten hölls normalt tillsammans i höger hand. Vid inledningen av striden lades lansens över i vänster hand och kastspjutet kastades från hästryggen i full fart. Därefter gjordes en omvändning och attacken följdes upp med sänkt lans. Kom det till närstrid användes svärdet. Svärd av den aktuella typen är särskilt lämpade att hugga framåt och uppifrån, alltså från hästrygg mot på marken stående motståndare. I detta läge kan också skölden användas aktivt. Samtliga vapen, främst skölden, är också lämpade för strid till fots, där lansens främst kan användas mot ryttare och svärdet mot avsuttna motståndare.

Just där Motala ström rinner ut i Roxen har det strömmande vattnet över tiden avsatt två stora sandbankar på respektive sida av åmynningen. Denna sandjord var oerhört attraktiv för odling under tiden före införandet av järnplogen med vändskiva. Utgrävningarna kring Kungsbro Motor har även avslöjat omfattande årderspår och spår av spadbruk från stenålder fram till modern tid. Här har också gravar och boplatslämningar med samma långa tidsspann undersökts.

Stora delar av boplatslämningarna bestod av stolphål från stolpburna hus av järnålderstyp. Någon närmare analys av dessa har dock ännu inte gjorts, men det är fullt möjligt att den boplaten mannen bebott varit belägen på den svaga höjdryggen strax nordväst om graven.

Ett tydligt markerat grophus som sannolikt är samtida med graven undersöktes 1999 och var beläget ca 20 m rakt väster om graven. Huset var 8 x 4 m stort och indelat i två rum på ömse sidor de ingångar som påträffades mitt på båda långsidorna. I det ena rummet täcktes golvet av ett barklager, vilket gör det troligt att rummet använts som vedförråd. Det andra rummet var avskilt från ingången av en mellanvägg av vilken rester efter en bottenstock återstod. Rummet hade varit uppvärmt utifrån via en hypokaustugn direkt utanför väggen. In under golvet ledde värmekanaler. I värmekanalen hittades en lövkniv av äldsta järnålderstyp. Huset har troligen motsvarat den traditionella byggnaden linbastu, i vilken lin bereddes, kött röktes och folk badade bastu.

De tidigare påträffade gravarna i Kungsbro är med två intressanta undantag alla brandgravar av typen urnebrandgrav, urnegrav och benlager. Det ena undantaget var en hållkista lagd över en pojke i femårsåldern. Denna är utifrån gravskicket daterbar till äldre bronsålder och saknar relevans för vapengraven.

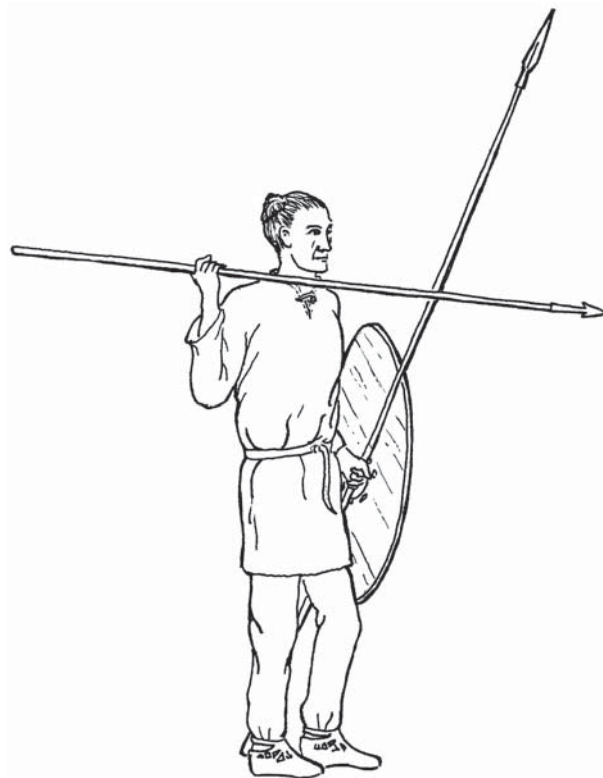
Den andra graven har dock desto större samband med vapengraven. 1999 påträffades och undersöktes av undertecknad en kvinnograv på nästan samma avstånd från klubbhuset som vapengraven, fast utanför dess andra gavel.

Graven uppvisade stora likheter med vapengraven och var också mer eller mindre samtida med denna. Kvinnan hade liksom mannen i vapengraven avlidit vid mycket hög ålder. Även här fanns en oval nedgrävningsgrop med koncentrationer av sten kring huvud- och fotändan. Liksom i mansgraven påträffades ett mörkt, fett, kladdigt lager sand hos kvinnan. Lagret var utbrett över hela kvinnans kropp och fanns även under henne. Förhållandet tolkades som att hon blivit svept i en fäll, sannolikt av får.

Även kvinnans grav var välutrustad och föremålen visade även de på makt, på ett helt annat sätt än mansgraven.

Framför ansiktet, som det första hon skulle få syn på efter uppvaknandet, låg en flintskära med tre eggidor. Den tunna eggen var uttryckt med en tryckstock och två av eggarna visade tydliga bruksskador.

Vid vänster nyckelben låg en samling föremål: en lövkniv av järn av samma typ som hittades i ugnen i huset beskrivet ovan, en smal dräknål av järn samt en nål av järn infäst i ett träskafat på samma sätt som blyertsen i en blyertspenna. Det sistnämnda föremålet är förmodligen den tryckstock som använts för att tillverka eggen på flintskäran.

Figur 32. Kungsbrokrigaren i sin krafts dagar, Rekonstruktion av Mats Gilstring.

Över bröstet hade kalkstenar lagts. Ett bruk som genom etnologiska paralleller är känt som använt för att förhindra att en person går igen.

Mycket tyder på att kvinnan haft en medicinkvinnans uppgifter. Lövknyven och flintskäran var säkerligen redskap att skära läkeörter med. Eftersom hon uppenbarligen hade tillgång till en modern lövkniv är det lite märkligt att hon också använde en uråldrig flintskära. Sannolikt var insamlandet av läkeörter förknippat med gamla ritualer och ”rätt” redskap, det vill säga det som alltid använts var det enda tänkbara om magin skulle fungera.

Det är också anmärkningsvärt att ett ”modern” föremål som tryckstocken i järn sannolikt använts för att tillverka ett ”gammalt”, flintskäran.

Genom sin ålder, i ett samhälle där medellivslängden var relativt kort, besatt kvinnan också en unik kunskap om alla de andras släktskap, uppväxt och personliga förhållanden.

Enligt Ibn Fadlan, en ofta citerad källa vad gäller nordbornas vanor under vikingatid, brände de hedniska nordborna sina döda på bål, för att på detta sätt skilja den döda kroppen från den levande själen som steg till himlen med röken (Wikander 1978). Om detta tänkesätt varit det förhärskande också under romersk järnålder kan man inte veta, men det kan konstateras att de obrända gravarna är en mycket liten minoritet i förhållande till de brända. Endast vid Smörkullen i Alvastra utgör de mer än någon enstaka på hela gravfältet. Det kan alltså tänkas att dessa gravar lämnats obrända i ett syfte, kanske för att personerna i dem skulle kunna fortsätta att på olika sätt delta i de efterlevandes verksamhet, eller för att skydda de övriga begravdas själar. Det kan även ha varit ett uttryck för att visa på skillnader i social status.

De begravda på urnegravfältet i Kungsbro kan därför sägas vara mycket väl skyddade, både av en vapenkunnig och välutrustad man och av en läkekunnig kvinna med ”rätt” redskap.

Källor

- Browall H. 2003. *Det forntida Alvastra*.
- Hagberg U-E (m fl red). 1990-95. *Ölands järnåldersgravfält*. Volym I-IV.
- Hörfors O. 2001. Rapport. *Domprosthagen*. Arkeologisk undersökning 1993-1999. RAÄ 84:3 Linköpings garnisons f d övningsfält, Linköping, S:t Lars socken, Östergötlands län.
- Hörfors O. 2002. Tåby och Kungsbro. I: *Hemmet trakten världen*. Meddelanden från Östergötlands länsmuseum 2002.
- Ilkjaer J. 1990. Illerup Ådal, 2 *Die Lanzen und Speere, tafelband*. Jutland Archaeological Society Publications XXV:2 1990.
- Nicklasson P. 1997. *Svärdet ljuger inte, vapenfynd från äldre järnålder på Sveriges fastland*.
- Nylén E. 1956. *Die jüngere vorrömische Eisenzeit Gotlands*.
- Oxenstierna E. 1954. *Die ältere Eisenzeit Östergötlands*.
- Wikander S. 1978. *Araber, Vikingar, Våringar*. Lund.

Tekniska uppgifter

Lokal	Kungsbro
Socken	Vreta kloster
Kommun	Linköping
Landskap	Östergötland
Ekonomiska kartans blad	085 76 (8F 7g Ljungsbro)
Koordinater	X6486600, Y1484300
Koordinatsystem	För undersökningen upprättades ett lokalt system som sedan anpassades till Linköpings stads system.
Höjdsystem	Lokalt system anpassat till Linköpings stads system.
Länsstyrelsens beslut	220-5294-96
ÖLM Diarienummer	361/96
Uppdragsgivare	Länsstyrelsen i Östergötlands län
Kostnadsansvarig	Östergötlands länsmuseum
Fältarbetsledare	Olle Hörfors
Personal	Marie Ohlsén, Kerstin Åstrand, Berit Sigvallius, Åsa Norlander, Sophie Nyström
Fältarbetstid	5-9 augusti 2002 och 1-5 september 2003
Totalt undersöktes	10 m ²
Fynd	ÖLMC4178
Analyser	Osteologi
Ritningar	-
Foto	Svartvitt (2007S10-14) och digitalt
Grafik	-
Renritning	Lasse Norr
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket dnr 507-99-499
ISSN 1403-9273	Rapport 2007:6 © Östergötlands länsmuseum

KUNGSBRO MOTORKLUBB

Osteologisk undersökning av ett människoskelett
från Kungsbros motorklubb, Vreta Kloster socken, Östergötland.
2003

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för Arkeologiska Undersökningar
UV-mitt

Berit Sigvallius
Osteolog
oktober 2003

Östergötland, Vreta Kloster socken, Kungsbro Motorklubb

Osteologisk undersökning

Under sommaren 2003 undersöktes ytterligare en grav vid Kungsbro Motorklubb i Vreta Kloster socken. Undersökningen utfördes av Östergötlands Länsmuseum under ledning av arkeolog Olle Hörfors. Den undersökta graven framkom på ett stort djup och skelettet var täckt med en stenpackning som i sin tur låg under nuvarande markytan. Fyndmaterialet, vilket utgjordes av bl.a. ett svärd av järn, daterar graven till förromersk järnålder.

MATERIAL

Materialet utgörs av obrända ben, dels spridda benrester som framkom i stenpackningen, dels ett människoskelett under denna. Materialet var mycket dåligt bevarat och delar av människoskelettet togs därför upp som preparat, nämligen kraniet och fötterna.

Vid framtagande av skelettresterna ur preparaten föll de till stora delar sönder. Alla ben är dåligt bevarade, sköra, tunna och flagade.

METOD

Materialet har identifierats till art och benschlag med hjälp av en jämförelsesamling bestående av skelett av kända arter.

Könsbedömning

Någon könsbedömning har inte kunnat göras på människoskelettet eftersom de skelettdelar som visar de sekundära könskaraktärerna inte var bevarade.

Åldersbedömning

Båda de kriterier som har använts för åldersbedömning är mycket variabla och därför kan individens ålder inte avgöras närmare. De kriterier som använts är:

- **tandslitaget** efter Brothwell (1981). Detta är en mycket grov metod som bör användas endast då inga andra ålderskriterier finns tillgängliga. Visserligen slits tänderna ju längre tid de används, men även valet av föda påverkar slitningsgraden. Det innebär att den individuella variationen är mycket stor vad det gäller tandslitage som åldersindikator.
- **kraniets sutursammanväxning** efter Broca (1861). Denna påbörjas vid ca 30 års ålder och pågår under många år. Den individuella variationen är mycket stor även här och den kan dessutom variera mellan olika populationer. Här finns endast delar av ett mycket dåligt bevarat kranium att tillgå och därför blir åldersbedömningen osäker.

RESULTAT

Människoskelettet under stenpackningen

Det framtagna skelettet är av en vuxen individ. Könsbedömning kan ej göras eftersom inga ben med könskaraktäristika finns bevarade. Kroppslängden har beräknats till minst 165 cm. Individen har bedömts vara i åldersgruppen matus, d.v.s. 35-64 år (Sjøvold 1975), sannolikt i den övre delen av åldersintervallet.

Av skelettet finns delar av kraniet och underkäken bevarade, nedre delen av höger överarmsben, båda lårbenen och skenbenen, utan leder, och fragment av fötterna. Ingenting finns kvar av varken underarmar, händer, ryggrad eller bäckenben. Om vänster arms ben finns bevarade finns de i så fall tillsammans med svärdet, som togs upp i preparat.

Kroppslängd

Eftersom det redan vid utgrävningstillfället stod helt klart att inga mätbara ben skulle kunna tillvaratas för kroppslängdsberäkning, mättes skelettet i sitt läge. Eftersom fötternas läge inte klart kunde avgöras mättes skelettet från hjässbenen till den nedre delen av skenbenet (*tibia*). Måttet var 160 cm och därtill kommer sedan fötternas höjd, varför ytterligare ca 5 centimeter skall läggas till längden. Dessvärre fanns inga möjligheter att avgöra om det fanns någon böjning av kroppen, vid bäckenet eller ryggen, vid begravningsstillfallet. Den angivna kroppslängden om 165 centimeter får därmed räknas som ett minimum.

Ålder

Skelettet var mycket dåligt bevarat; av kraniet fanns i stort sett bara hjässbenen och delar av tinningbenen bevarade, samt en fragmenterad underkäke. I käkbenet fanns fyra kvarsittande tänder, och dessutom fanns ytterligare tolv lösa tänder. De tänder som fortfarande satt kvar i käkbenet var en sexårstand (46), två tolv-årständ (37 och 47) samt en visdomstand (48). Slitningsgraden var hög; 5+ på samtliga tänder (Brothwell 1981) och åldern följaktligen 35-45 år. En så snäv åldersbedömning på tandslitaget är emellertid en lite för optimistisk bedömning. Den individuella variationen är nämligen väldigt stor när det gäller hur tänder slits. Tanderna och käkdelarna togs fram ur preparatet och fick torka. Vid hanteringen flagnade tandemaljen av och därför har positionen för de tolv lösa tänderna inte bestämts. Kindtändernas slitningsgrad hann registreras innan emaljen föll bort.

Den del av hjässbenen som fanns bevarade utgjordes av mittpartiet med suturen mellan hjässbenen (*sutura sagittalis*). Sömmen var helt sluten på kraniets insida (*tabula interna*). Delar av sömmen mot pannbenet (*sutura coronalis*) samt mot nackbenet (*sutura lambdoidea*) fanns också bevarade. Dessa var öppna i skallbenets yttre skikt (*tabula externa*), men p.g.a. fragmenteringen kunde det ej avgöras om sömmen var sluten på insidan av kraniet.

Hjässbensfragmentet är mycket tunt, men detta beror på en nötning på kraniets utsida. Denna nötning består av en naturlig nedbrytning.

På grund av att kraniets sutursammanväxning är så långt gången, och på att tandslitaget är så kraftigt, bedöms individen vara i åldersgruppen matorus, d.v.s. 35-64 år. Troligen i den övre halvan av åldersintervallet.

Ben påträffade i stenpackningen

I den stenpackning som fanns ovanför skelettet av den vuxna individen påträffades en hel del obrända ben. Påsarna har numrerats och denna numrering har behållits i katalogen nedan.

Benen i stenpackningen kommer dels från en vuxen hund, dels från ett spädbarn. Dessutom finns en framtand och ett par mindre käkfragment från häst samt en underkähälva från vattensork. Vattensorken kan knappast räknas som en del av gravens innehåll, men både hunden och hästtanden bör räknas dit. Hunden är det djur som är vanligast i gravarna. Enstaka tänder av häst eller nöt, eller andra arter, är också vanligen förekommande. Både den hela hunden och den ensamma hästtanden måste räknas som offergåvor i samband med begravningen. Symboliken i hunden som fått följa sin husse eller matte till livet efter detta är lätt att förstå, däremot är den ensamma hästtanden inte lika enkel eller lättförklarlig. Det är emellertid ett tämligen vanligt fynd, t.o.m. i brandgravar påträffas ofta enstaka hela, obrända tänder av häst, nöt, får eller gris. Att de har lagts ner avsiktligt är helt klart, varför är dock höljt i dunkel. Ett fåtal fragment har förblivit oidentifierade.

LITTERATUR

Broca P. (1861) "Sur le volume et la forme du cerveau suivant les individus et suivant les races. *Bulletin de la Société d'Anthropologie de Paris* 2

Brothwell D.R. (1981) *Digging up Bones. The excavation, treatment and study of skeletal remains.* British Museum, Natural History, London

Sjøvold T. (1975) Tables of the combined method for determination of age at death given by Nemeskéri, Harsányi and Acsádi. *Anthrop. Közl.* 19

KATALOG

Skelettet under stenpackningen

Människa (*Homo sapiens*) Vuxen individ

Kranium, hjässben och klippben (*calvarium, petrosum sin och dx*)

Underkäke (*mandibula*) 3 fragment

Tänder (*dentes*) 16 stycken varav fyra kvarsittande i underkäksfragmenten.

Överarmsben (*humerus dx distal diafys*) höger

Bäckenben (*os coxae*) 3 mindre fragment som troligen kommer från bäckenbenet.

Lårben (*femur sin och dx, diafys*) vänster och höger. Från höger lårben finns små fragment av såväl lårbensleden mot höften som knäleden.

Skenben (*tibia sin och dx, diafys*) hela diafysen av båda benen, inga leder.

Vadben (*fibula dx*) 2 fragment av höger vadbens diafys.

Rullben (*talus sin/dx*) 1 fragment, icke sidbestämt

Hälben (*calcaneus sin*) 1 fragment, vänster

Skelettdelar i stenpackningen

Människa (*Homo sapiens*) Infant = 0-1 år

Påse 1:

Armbågsben 1 fragment (*ulna sin proximal*)

Påse 2:

Ryggrad 18 fragment (17 fragment av lösa kotbågar, 1 fragment av lös kotkropp)

Revben 47 fragment (*costae*)

Nyckelben 3 fragment (*clavicula*)

Strålben 1 fragment (*radius sin/dx*)

Bäckenben 4 fragment (*os coxae*)

Mellanfotsben 1 fragment (*metapodium*)

Lårben 2 fragment (*femur sin* 1 fr med passning till ett fr i påse 3, *sin/dx* 1 fr)

Skenben 1 fragment (*tibia sin/dx*)

oidentifierat: 49 fragment

Påse 3:

Lårben 3 fragment (*femur dx* 1 fr, *sin* 2 fr av samma ben, passning till fragmentet i påse 2)

Skenben 1 fragment (*tibia sin*)

Påse 4:

Nyckelben 1 fragment (*clavicula dx*)

Påse 6:

Ryggrad 13 fragment av lösa kotbågar

Påse 7:

Revben 1 fragment (*costae*)

Människa (*Homo sapiens*) Ej ovanstående barn

Påse 26:

Tand 1 fragment (*dens*) troligen en framtand (11 eller 12) från överkäke av en vuxen individ.

Hund (*Canis familiaris*)

Påse 5:

Revben 1 fragment (*costae*)

Påse 8:

Ryggrad 1 hel och 1 fragment av bröstkotor (*vertebrae thoracicae*)

Påse 9:

Överarmsben 2 fragment (*humerus dx diafys och distal led av samma ben*)

Påse 10:

Strålben 1 fragment (*radius dx diafys*)

Påse 11:

Revben 8 fragment (*costae*)

Påse 12:

Ryggrad 1 fragment av bröstkota (*vertebra thoracica*)

Påse 13:

Tåben 2 hela (*phalanx I*)

Påse 14:

Ryggrad 4 hela halskotor (*vertebrae cervicale*)

Påse 15:

Armbågsben 1 fragment (*ulna dx proximalt*)

Påse 17:

Skulderblad 1 fragment (*scapula dx*)

Påse 18:

Fotledsben 1 hel från framtass (*carpale radiale dx*)

Påse 19:

Mellanfotsben 1 hel från framtass (*metacarpus V*)

Påse 20:

Överarmsben 1 fragment (*humerus sin/dx proximal, epi +*)

Påse 21:

Tungben 1 hel (*hyoid*)

Påse 22:

Revben 1 fragment (*costa*)

Bröstben 1 fragment (*sternum*)

Fotledsben 1 hel (*carpal C4 sin*)

Ryggrad 1 fragment av ländkota (*vertebrae lumbale*)

Häst (*Equus caballus*)

Påse 24:

Tand 1 hela framtand från över- eller underkäke (*dens: canin*)

Över- eller underkäke 2 fragment (*maxilla/mandibula*)

Vattensork (*Arvicola terrestris*):

Påse 16:

Underkäke 1 hel högersidig (*mandibula*) med samtliga tänder kvar i käkbenet.

Oidentifierat material

Påse 23:

1 oidentifierat fragment, troligen av människa.

Påse 25:

Ca 10 oidentifierade fragment.

Påse 27:

1 oidentifierat fragment

Bilaga 1. Fyndlista

Fynd	Anl	Lager	Sakord	Material	Antal	Fragm	Vikt gr	Mått mm	Kommentar
C4178:62	23	Nivå 3a	Svärd	Järn	1	I			Eneggat. Utsträckt längs med vänstra överarmen
C4178:63	23	Nivå 3a	Sköldbuckla	Järn	1	I			På vänstra höften
C4178:64	23	Nivå 3a	Sköldhandtag	Järn	1	I			Två delar
C4178:65	23	Nivå 3b	Kastspjut	Järn/trä	1	I			Delar av träskaffet bevarade
C4178:66	23	Nivå 3b	Lans	Järn/trä	1	I			Delar av träskaffet bevarade
C4178:67	23	Nivå 3a	Svepaskar	Harts	3	F			Tre kärl
C4178:68	23	Lösfynd i gravropen	Beslag	Järn	1/6	D	1	5 x 0,6	Litet beslag, en nit. 6 fragment
C4178:69	23	Lösfynd rensning	Kärl	A-gods	1	F	3	10	Rödbrännande rabbigt gods
C4178:70	23	Lösfynd rensning	Spik	Järn	2	I			Modern
C4178:71	23	Lösfynd rensning	Ben, animaliskt	Ben, obränt	12+	F	10		Diverse animalieben
C4178:72	23	Lösfynd rensning	Ben	Ben, bränt	4	F	1		Små fragment
C4178:73	23	Lösfynd rensning	Kärl	BII:3	1	F	10		Modern blomkruka
C4178:74	23	Lösfynd rensning	Kärl	Fajans	1	F	1		Modern fajans
C4178:75	23	Lösfynd rensning	Glas	Glas	3	F	1		Modernt fönsterglas
C4178:76	23	Lösfynd rensning	Kritpipa	Piplera	1	F	1		1600-1700-tal

Prover och preparat

1. 8 stenar, ursprungliga placerade som en blomma över fötterna på skelettet.
2. Prov på innehåll i den västligaste av de tre hartskärlen.
3. Prov på den feta kladdiga mörka sanden från huvudändan av graven.
4. Prov på den feta kladdiga mörka sanden från fotändan av graven.
5. Jordprov från bröstregionen.
6. Prov på den feta kladdiga mörka sanden kring kraniet.
7. Prov på ljus sand intill huvudändan.
8. Skärvsten, tillvaratagen intill käken på kraniet.
9. Prov på mörk sand, eventuellt ett bälte.

Vid Kungsbro gård har arkeologiska forskningsgrävningar i samarbete mellan Östergötlands länsmuseum och den arkeologiska föreningen Grävlingen pågått sedan 1991. Resultaten har genomgående varit mycket goda. Bland annat har rester efter den medeltida biskopsborgen grävts fram invid dagens bostadshus.

Mitt emot Kungsbro gård, där de medeltida undersökningarna gjorts, har lagskyddade lämningar som gravar, bostäder och odlingsspår från stenålder till nyare tid undersökts sedan 1996.

Vid undersökningarna 2002 gjordes ett sensationellt fynd, en fullständigt utrustad vapengrav daterad till tiden kring Kristi födelse. Arbetet med att frilägga graven inleddes i september 2003. Skelettet var relativt dåligt bevarat. Det har tillhört en äldre man. Kroppslängden var kring 1,60 m. Vapnen bestod av fem föremål: ett svärd, två spjut, en sköldbuckla och ett sköldhandtag. Till graven hör också rester efter tre svepaskar.